

DALTONHANDBOEK

Openbare dalton basisschool De Wingerd
 Kersenberg 52
 4708 KC Roosendaal
 0165-564348
www.wingerd.nl
info@wingerd.nl

VOOR WIE EN WAAROM IS DIT DALTONHANDBOEK GESCHREVEN?

Sinds 2009 is onze school officieel daltonschool geworden en in 2019 is onze daltonlicentie met 5 jaar verlengd. Het team onderkent dat de daltonideologie essentieel is voor het functioneren van ons team en onze leerlingen.

Een team van enthousiaste leerkrachten werkt in onze school. Stuk voor stuk mensen die het daltononderwijs een warm hart toe dragen en de daltonideologie uitdragen. De school kent echter ook een doorlopende verandering van de teamsamenstelling. Het is dus belangrijk dat alle nieuwe mensen worden opgevangen en ingewerkt door het zittende personeel. Ook moeten we waakzaam zijn op het naleven van afspraken die wij met elkaar gemaakt hebben. Doen we eigenlijk wel wat we zeggen en zeggen we wat we doen. En vooral: Waarom doen we dit? Zo ontstaat de behoefte en noodzaak om afspraken, regels en werkwijzen op papier te zetten. Pas dan is het goed over te dragen aan nieuwe collega's en is het daltonboek een instrument dat kan dienen om de cultuur en identiteit van de school te bewaken.

Omdat we ons met enige regelmaat afvragen waarom we de dingen doen zoals we ze doen, zal ons daltononderwijs ook regelmatig bijgesteld en aangepast worden. Altijd op zoek zijn naar hoe het beste uit de kinderen en ons onderwijs gehaald kan worden, leidt tot verbetering van ons onderwijs.

Dit daltonboek is geschreven voor:

- De leerkrachten en het overige personeel van de school
- Nieuwe collega's
- Ouders
- Stagiaires

Verder is dit document waarschijnlijk interessant voor instanties die zich op de hoogte willen stellen van de werkwijze van onze school. Te denken valt aan:

- De onderwijsinspectie,
- Visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging,
- Het schoolbestuur
- Eventueel andere daltonbasisscholen.

"De Wingerd voelt als een warme deken, ik voel me hier zo welkom" Invalleerkracht

"Hoe kan het dat die leerlingen zonder toezicht toch gewoon hun werk doen?" Leerkracht op bezoek

INLEIDING

Beste lezer,

In dit daltonhandboek staat beschreven hoe het onderwijsteam van openbare daltonschool De Wingerd het daltononderwijs vormgeeft. Vormgeving, ontstaan vanuit het gedachtegoed van Helen Parkhurst, grondlegster van het daltononderwijs.

Helen Parkhurst was begin 20ste eeuw lerares op een school in het plaatsje Dalton in de Verenigde Staten. Helen zag niets in de ouderwetse manier van lesgeven en zocht naar een manier waarop ze de kinderen in haar klas, die nogal uiteenlopende leeftijden hadden, op een efficiënte manier vanuit de aanleg en interesse van kinderen zelf kon laten leren. Om hiertoe te komen, waren een aantal zaken van groot belang: De leerlingen moesten plezier aan het onderwijs beleven en de leerlingen moesten goed zelfstandig kunnen werken en verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen leren.

Dit waren voorwaarden om tijd te genereren. Tijd waarin Helen aandacht kon geven aan individuele leerlingen. Ze organiseerde onderwijs waarin kinderen zelfstandig bezig konden zijn. Hiervoor ontwikkelde zij de taak. Taken waarin per leerling beschreven stond wat ze moesten doen. In kleine groepjes gaf Helen instructie aan de kinderen. Ook werd kennis onderling gedeeld en hielpen oudere kinderen de jongere. Zij beschreef haar gedachtegoed uiteindelijk in *Education on the Daltonplan*.

Haar school was een open en sociale werkgemeenschap, waar leerlingen zelfstandig aan het schoolwerk werkten, dat in taken was opgedeeld en uitgeschreven. De taken waren betekenisvol omdat er aan interessante onderwerpen gewerkt werd, aan vakkenintegratie gedaan werd en omdat leerlingen het gevoel hadden dat het hún werk was.

Voorgaande is nu precies wat wij met ons onderwijs willen uitdragen. En het past nog zo goed in deze 21ste eeuw.

Als men rondloopt op De Wingerd ervaart men dat gemeenschapsgevoel, het plezier in leren en de hoge mate van zelfstandigheid die bij onze leerlingen ontwikkeld wordt.

Vaak horen wij van bezoekers die onze school aandoen dat er zo'n fijne rustige sfeer heerst.

Ook de prettige open sfeer en de manier waarop leerlingen, ouders en leerkrachten met elkaar omgaan valt buitenstaanders op.

Wij zijn zeer tevreden met en trots op de manier waarop wij op school werken. Toch blijft ons onderwijs zich ontwikkelen. Steeds zijn daar weer nieuwe inzichten of aanscherpingen in ons onderwijsbeleid. Hiermee zal ook dit handboek onderhevig zijn aan veranderingen. Wij zullen dit document jaarlijks aanpassen waardoor het steeds actueel blijft voor de mensen die ermee moeten werken.

Namens het team van ODBS De Wingerd,

Debbie de Vlaming en Marjolein Verwijs, daltoncoördinatoren

Roosendaal januari 2022

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 WAAROM DALTON? ONZE MISSIE EN VISIE	6
HOOFDSTUK 2 DALTON OP DE WINGERD	8
HOOFDSTUK 3 DOORGAANDE LIJN IN 5 KERNWAARDEN.....	9
3.1 Kernwaarde 1: Vrijheid en Verantwoordelijkheid	10
3.1.1 De leerling is betrokken bij zijn eigen leerwerk en leerproces	11
3.1.2 Overzichtelijke kasten en materialen	11
3.1.3 Weekbeurt / klassendienst	12
3.1.4 Werkplekken	12
3.2 Kernwaarde 2: Zelfstandigheid	13
3.2.1 Dagplanning.....	13
3.2.2 Dagkleuren	14
3.2.3 Uitgestelde aandacht	14
3.2.4 Takenbord en takenblad	14
3.3 Kernwaarde 3: Samenwerking	20
3.3.1 Opbouw in samenwerking.....	21
3.3.2 Maatjeswerk	22
3.3.3 Coöperatieve werkvormen	22
3.4 Kernwaarde 4: Reflectie.....	23
3.4.1 Reflecteren op de takenbladen	23
3.4.2 Kindrapport	25
3.4.3 Portfolio	26
3.5 Kernwaarde 5: Effectiviteit en doelmatigheid	27
3.5.1 Activerende directe instructie	27
3.5.2 Doelgericht werken	28
3.6 Kernwaarde: Borging.....	29
HOOFDSTUK 4 EIGENAARSCHAP	30
HOOFDSTUK 5 DALTONLEERKRACHT OP DE WINGERD	32
HOOFDSTUK 6 PARELTJES VAN DE WINGERD	34

6.1 Goede zorg	34
6.2 Wat we bieden aan meer-begaafden.....	34
6.2.1 Filosoferen	34
6.2.2 Spaanse les	34
6.2.3 Growth Mindset	34
6.2.5 werkkaarten voor meerbegaafde kleuters	35
6.3 Week van het Keuzeuur	35
6.4 Muziekles door vakleerkracht	35
6.5 Gymdocent	36
6.6 Docent Drama	36
6.7 Creativiteitsbevordering.....	36
twee keer per jaar crea-ochtenden/middagen	36
Weekopening	36
Cultuurprogramma	37
6.8 Leerlingenraad	37
6.8.1 Wat is een leerlingenraad?	37
6.8.2 Wat doet de leerlingenraad?	37
6.8.3 Wie zitten in de leerlingenraad?	37
6.8.4 Hoe vergadert de leerlingenraad?	38
6.8.5 Verkiezingen:	38

HOOFDSTUK 7 ACTIEPUNTEN TOEKOMSTBELEID..... 39

De Wingerd in de toekomst; welke stappen te gaan? daltonmeerjarenplanning39

BIJLAGEN..... 40

Bijlage dagkleuren	41
Bijlage symbolen voor uitgestelde aandacht	42
Bijlage coöperatieve werkvormen	44
Bijlage overige coöperatieve werkvormen/ nadere toelichting	48
Uitleg invullen excelbestand takenblad groepen 4 t/m 8	54
Bijlage voorbeelden van kindrapporten.....	56
Bijlage vragenkaartjes	58
Bijlage Matrix doorgaande lijn takenblad	60
Bijlage reflectiespel	63
Tips om eigenaarschap te vergroten	64

HOOFDSTUK 1 WAAROM DALTON? ONZE MISSIE EN VISIE

MISSIE:

De Wingerd is een openbare daltonschool waar iedereen tot zijn recht komt.

De Wingerd is een dynamische school waar leerlingen en medewerkers elkaar ontmoeten en van en met elkaar leren in een veilige leer- en werkomgeving. Onze school staat voor kwalitatief goed en verfrissend onderwijs dat leidt tot het maken van de juiste stappen door de leerlingen en een goede aansluiting op de toekomst. Een aansluiting die past bij de capaciteiten van de leerlingen. Bij De Wingerd mag je jezelf zijn en uitgroeien tot de beste versie van jezelf: 'De mens zonder vrees': zelfsturend, initiatiefrijk, verantwoordelijk en sociaal in het leven.

VISIE:

Elk kind kan uitgroeien tot de beste versie van zichzelf. Bij ons kunnen de leerlingen de volgende stap maken. Jouw stap!

Wij bieden onderwijs dat aansluit op wat er in de toekomst van onze leerlingen wordt verwacht en dat ontwikkelkansen biedt voor iedereen. Vanuit de daltonkernwaarden (vertrouwen, verantwoordelijkheid, samenwerking, effectiviteit, zelfstandigheid en reflectie) bereiden wij onze leerlingen voor om de volgende stap te maken. Leerlingen werken en leren in een sfeer die zich kenmerkt door vertrouwen, rust en veiligheid.

Alle medewerkers besteden veel aandacht aan het pedagogisch en didactisch klimaat binnen De Wingerd. De sfeer van vertrouwen zorgt ervoor dat leerlingen zich snel gekend voelen en dat de verhouding leerling-leerkracht open en laagdrempelig is.

Bij De Wingerd beginnen de leerlingen aan een ontdekkingstocht die vanaf groep 1 tot en met groep 8 loopt. De leerlingen leren op praktische wijze informatie om te zetten in kennis. Zij leren zelf keuzes te maken door onderzoekend te werken en vaardigheden te trainen. Leerlingen worden voorbereid op de samenleving van nu door ze op verschillende manieren te laten werken en leren, zowel individueel als samen. Samenwerken is belangrijk bij De Wingerd.

Het stimuleert de betrokkenheid en een actieve deelname van leerlingen op cognitief en sociaal gebied. Leerlingen leren gezamenlijk een doel te behalen. Ze vullen elkaar aan, inspireren en ondersteunen elkaar. Door het samenwerken ontwikkelen ze verschillende vaardigheden zoals goed communiceren, elkaar respecteren, feedback geven en ontvangen, afspraken maken en plannen.

Naast de grote aandacht voor het reflecteren op hun resultaten en persoonlijke ontwikkeling, leren leerlingen bij ons ook de wereld te ontdekken. De leerlingen ontdekken "wie ze zijn" en "wat hen inspireert" in een vertrouwde leeromgeving, waarin zij zichzelf mogen en kunnen zijn.

Er is voor onze leerlingen een breed gepersonaliseerd leerstofaanbod waarbij zij op hun eigen wijze en in hun eigen tempo werken aan de leerdoelen. Per vak, leerinhoud of onderdeel wordt afhankelijk van de prestaties en voorkeuren van de leerling een op de leerling aangepast programma voor herhaling, verdieping en/of verrijking aangeboden.

HOOFDSTUK 2 DALTON OP DE WINGERD

De Wingerd is een leef-en leergemeenschap. Een plaats waar kinderen, ouders en leerkrachten met en van elkaar leren, rekening houdend met onderlinge verschillen en respect voor elkaar. Een vreedzame plaats waar kinderen-ouders-leerkrachten zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin we leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen.

Op De Wingerd worden leerlingen voorbereid op de samenleving van nu door ze op verschillende manieren te laten werken en leren, zowel individueel als samen.

Samenwerken is belangrijk op De Wingerd. Het stimuleert de betrokkenheid, een actieve deelname van leerlingen op cognitief en sociaal gebied. Leerlingen leren gezamenlijk een doel te behalen. Ze vullen elkaar aan, inspireren en ondersteunen elkaar. Coöperatief leren biedt verschillende werkvormen die leerlingen ertoe aanzet om in samenwerking met elkaar een taak tot een goed einde te brengen. Door het samenwerken ontwikkelen ze verschillende vaardigheden, zoals goed communiceren, elkaar respecteren, feedback geven en ontvangen, afspraken maken en plannen.

Ook leren we kinderen verantwoordelijkheid te dragen. Verantwoordelijkheid voor hun eigen leren, hun eigen daden, voor materialen en voor elkaar.

Door zeer regelmatig te reflecteren op het eigen handelen en leren, groeit bij kinderen het inzicht in zichzelf en hun omgeving, waardoor ze tot groei zullen komen.

Op De Wingerd leer je echt zelfstandig te zijn. Al vanaf de kleutergroepen leren kinderen hun taken te plannen en hun problemen zelf of met hulp van anderen op te lossen.

Vanuit het middelbaar onderwijs ontvangen wij positieve berichten. Wat we vaak te horen krijgen is dat leerlingen van De Wingerd veel meer baggage hebben dan de gemiddelde leerlingen. Vele Dalton-elementen worden dan genoemd. Zo kunnen ze presenteren en plannen als de beste! Leerlingen die bij ons op school hebben gezeten, blijken een voordeel te hebben in het VO.

De Wingerd heeft een aantal pareltjes die ons onderwijs versterken en waar wij ons onderscheiden.

Denk aan onze manier van werken met Topontdekkers (methode voor wereldoriëntatie). Denk ook aan keuzeuren, themahoeken in de onderbouw en creamiddagen. Vakleerkrachten/professionals in hun vakgebied verzorgen ons muziekonderwijs, de dramalessen, gymonderwijs en Spaanse les voor de kinderen die deze uitdaging aankan.

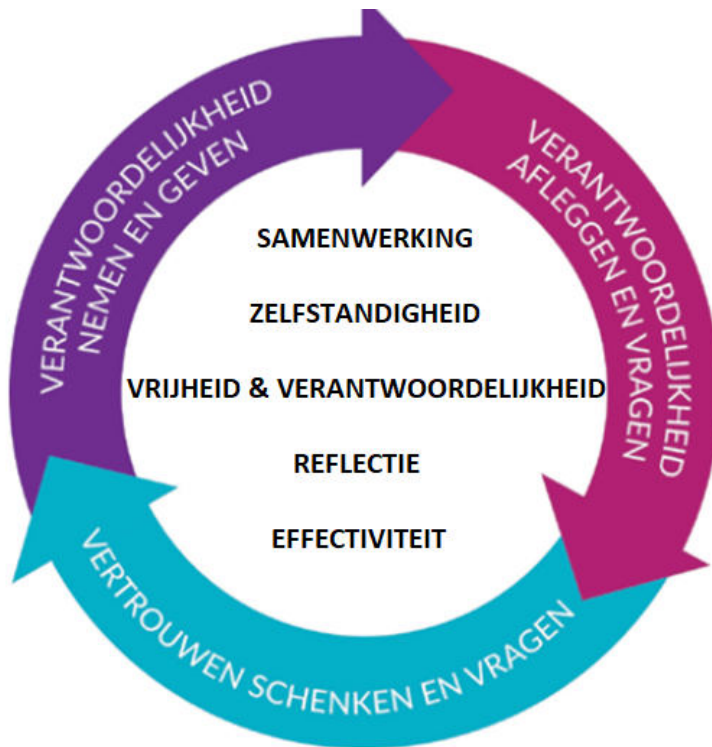
Op De Wingerd is de betrokkenheid van de kinderen hoog. We willen echt naar onze kinderen luisteren. Twee keer per jaar vullen de kinderen hun eigen kindrapport in. Hierin kunnen zij hun visie op zichzelf en de school kwijt.

Sinds september 2018 hebben we een leerlingenraad. Deze leerlingenraad bespreekt zaken die vanuit de kinderen aangedragen worden. Zij zijn een afvaardiging en vertegenwoordiging van alle leerlingen. In hoofdstuk "Pareltjes van De Wingerd" lichten we de leerlingenraad nader toe.

Ook is de betrokkenheid van ouders hoog! Ouders zijn welkom in onze school. Tijdens de inloopweek die voorafgaand aan iedere vakantie is, mogen de ouders tijdens de inlooptijd met hun kind mee de klas in. Bovendien kunnen ouders altijd terecht voor een luisterend oor of het maken van een afspraak met de leerkracht(en). De drempel om op de leerkracht af te stappen is laag. Ouders kunnen ook via de Parro-app contact met de leerkracht (en) opnemen.

Ouders leveren een bijdrage aan het reilen en zeilen in de school. Ze zijn actief in allerlei werkgroepen, ze helpen als hulpouder of verzorgen bijvoorbeeld workshops tijdens de keuzeuren.

HOOFDSTUK 3 DOORGAANDE LIJN IN 5 KERNWAARDEN

De Nederlandse daltonidentiteit is altijd gestoeld geweest op drie principes. Onderwijs en dus ook daltononderwijs is constant in ontwikkeling. De veranderingen op het gebied van ontwikkelingspsychologie en didactische en maatschappelijke inzichten hebben in 2012 geleid tot een kritische bezinning op de daltonuitgangspunten. Hieruit zijn zes nieuwe kernwaarden ontwikkeld.

- Vrijheid en Verantwoordelijkheid
- Zelfstandigheid
- Samenwerking
- Reflectie
- Effectiviteit en doelmatigheid
- Borging

Het is niet alleen van belang dat deze kernwaarden te zien zijn in onze school, het is minstens zo belangrijk dat deze kernwaarden in een doorgaande lijn te zien zijn. In het volgende hoofdstuk beschrijven we kort de verschillende kernwaarden.

Daarna beschrijven we hoe deze kernwaarden in de praktijk te zien zijn en gaan we in op deze doorgaande lijn van de verschillende kernwaarden. Bij het doorlezen hiervan zal een compleet beeld van ons onderwijs te zien zijn. De doorlopende leerlijn op de verschillende kernwaarden wordt schematisch weergegeven in één van de bijlagen achter in dit daltonboek.

3.1 KERNWAARDE 1: VRIJHEID EN VERANTWOORDELIJKHEID

- ✓ De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
- ✓ De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
- ✓ De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
- ✓ De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

Vrijheid is het eerste daltonprincipe. Vrijheid kan in relatie tot het onderwijs verwarrend klinken. Is het 'vrijheid-blijheid' op een Daltonschool? Zeker niet! Vrijheid in het daltononderwijs betekent echt wat anders. Leerlingen mogen bij ons niet zomaar doen wat ze willen. In het daltononderwijs krijgen leerlingen wel de vrijheid hun schoolwerk naar eigen inzicht te plannen. Leerlingen leren initiatief te nemen. Ze krijgen de vrijheid om op eigen wijze verantwoordelijkheid af te leggen voor hun leerdoelen en gedrag.

Door leerlingen vrijheid te geven wordt onderwijs iets van het kind zelf. Het kind wordt (mede-)eigenaar van zijn eigen leerproces. Vrijheid maakt van leerlingen ondernemende leerlingen. De vrijheid die een leerling op een daltonschool krijgt, is altijd een vrijheid in gebondenheid. Een leerling moet leren rekening te houden met anderen, verantwoordelijkheid te dragen over zijn keuzes en verantwoording af te leggen over zijn werk en zijn resultaten.

Leerlingen van De Wingerd mogen, deels, kiezen wat ze willen leren, in welke volgorde ze hun werk willen doen, waar ze willen werken, soms ook met welk materiaal ze werken en vaak ook of ze alleen of samen werken.

Vrijheid in ons daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om je taken zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de doelen, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken.

Voorwaarde voor vrijheid is het geven en nemen van verantwoordelijkheid. Als leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor de leeromgeving, voor de uit te voeren taken en behalen van de doelen, wordt de betrokkenheid en het gevoel van eigenwaarde vergroot. Naarmate de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid toeneemt, wordt de vrijheid vergroot. Deze gaan nauw met elkaar samen.

"Ik heb het nog nooit gedaan, maar ik ga het wel proberen"
(Leerling groep 3)

3.1.1 DE LEERLING IS BETROKKEN BIJ ZIJN EIGEN LEERWERK EN LEERPROCES

Op De Wingerd mogen kinderen meebeslissen over welke taken ze maken en op welke manier ze deze taak vormgeven. Natuurlijk zijn er een aantal verplichte taken die gedaan moeten worden, maar daarnaast hebben de leerlingen ook keuzemogelijkheden. Iedere leerling komt aan keuzetaken toe, omdat we de kinderen minstens één keuzetaak per week laten plannen. Keuzetaken zijn een vast

onderdeel van de week. Bij de kleuters en de groepen 3 zijn de keuzetaken te vinden op het takenbord. Voor de groepen 4 t/m 8 staan de keuzetaken op keuzetakenposter. De materialen voor de keuzetaken zijn altijd makkelijk te vinden voor de kinderen. De kinderen kunnen zelfstandig zonder (veel) hulp werken aan deze taken.

Er valt voor alle kinderen iets te kiezen. Het aanbod van keuzetaken is heel divers. Vanuit eigen interesses en talenten kiezen de kinderen een taak die hen aanspreekt.

Andere momenten waarop onze kinderen kiezen, zijn bijvoorbeeld tijdens het keuze-uur of bij creamiddagen. Deze worden in het hoofdstuk "pareltjes van De Wingerd" beschreven.

We willen dat leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor hun (school) omgeving.

3.1.2 OVERZICHTELIJKE KASTEN EN MATERIALEN

Onze materiaalkasten en werkhoecken zijn zodanig ingericht dat kinderen zelf goed en snel hun materialen kunnen vinden en opruimen. Een voorwaarde voor zelfstandig werken. Wij vinden het heel belangrijk dat kinderen hun werkplek en materialen netjes en overzichtelijk houden voor zichzelf en de ander.

3.1.3 WEEKBEURT / KLASSENDIENST

Iedere week zijn kinderen verantwoordelijk voor huishoudelijke taken zoals het uitdelen van schriften, kasten opruimen, vegen, kapstok netjes maken, plantjes watergeven, enz. en het op orde maken van de klas aan het einde van de dag.

De groepen krijgen ook eens in de zoveel tijd de taak om mee te helpen aan het tuinonderhoud. Verwijderen van afval en onkruid zijn bijvoorbeeld taken die daarbij horen.

Het doen van deze taken heeft alles te maken met de ontwikkeling van verantwoordelijkheidsgevoel voor de leefomgeving. Leerkrachten zijn vrij in hoe zij deze taak vormgeven en welke naam ze voor deze taak hanteren.

3.1.4 WERKPLEKKEN

De kinderen mogen hun eigen werkplek kiezen tijdens zelfstandig werken. Er zijn werkplekken in de klas, op de gang en in de BSO-lokalen. Kinderen laten de leerkracht weten waar ze gaan werken, zodat de leerkracht weet waar de kinderen te vinden zijn.

In onze hallen zijn vele werkplekken te vinden waar kinderen op een rustige manier alleen of samen kunnen werken en/of spelen. Een rustige werk-, spelsfeer is door de hele school terug

te vinden.

Deze rustige werkhouding is een attitude die vanaf groep 1 aangeleerd wordt.

Bij de onderbouw zijn hoeken uitdagend ingericht waardoor kinderen tot gericht spel komen.

Er zijn afspraken die samenhangen met deze werkplekken. Hier wordt rustig gewerkt. Kinderen mogen elkaar niet storen. Alle leerkrachten controleren op het naleven van deze afspraken en zullen kinderen terug naar hun lokaal sturen als ze niet met de juiste werkhouding aan hun taak werken.

Zo kan het gebeuren dat een passerende leerkracht een kind aanspreekt op het gedrag en het kind naar de klas terugstuurt. De werksfeer is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle leerlingen en leerkrachten.

3.2 KERNWAARDE 2: ZELFSTANDIGHEID

- ✓ De leerling neemt initiatief om zijn leerdoelen te bereiken.
- ✓ De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
- ✓ De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/haar om hulp vragen.
- ✓ De leerling plant zijn taken in op het takenblad/takenbord.
- ✓ De leerling bepaalt mede hoe (werkform, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
- ✓ De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

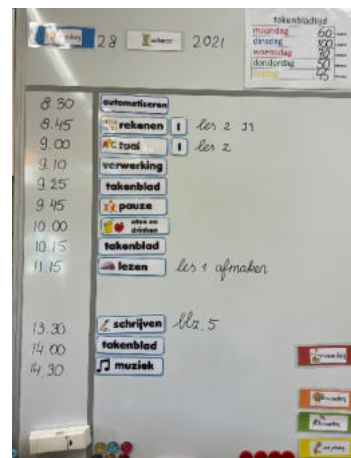
Zelfstandig leren en werken op De Wingerd is actief leren en werken. Een leerling kan doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen.

3.2.1 DAGPLANNING

In iedere klas is een dagplanner per dagdeel te zien zodat de kinderen zich al bij binnenkomst hierop voor kunnen bereiden.

In de kleuterklassen is dit in de vorm van dagritmekaarten die direct bij binnenkomst zichtbaar zijn en na binnenkomst besproken worden.

In de groepen 4 t/m 8 hangen op het whiteboard de dagritmekaarten voor de dag of een dagdeel. Hier kunnen de kinderen zien wanneer er instructies zijn en van welk vak dit is. Dit wordt duidelijk gemaakt door een kaartje met het vakgebied en daarnaast de 'I' van instructie. Als er bij een instructie oefenstof gemaakt moet worden, wordt dit aangegeven door het kaartje 'verwerking'. De tijden waarop kinderen kunnen werken aan het takenblad wordt aangeduid met het kaartje 'takenblad'. De reflectiemomenten worden aangegeven met een 'R'.

Ook is vanaf halverwege groep 4 te zien hoeveel tijd er per dag aan het de taken op het takenblad besteed kan worden (takenbladtijd), zodat de kinderen hun zelfstandige taken op hun takenblad goed kunnen inplannen. Op de eerste dag van de week is er tijd ingeruimd om de taken op het takenblad te plannen.

maandag	60	minuten
dinsdag	60	minuten
woensdag	40	minuten
donderdag	70	minuten
vrijdag	50	minuten

Takenbladtijd

3.2.2 DAGKLEUREN

	maandag
	dinsdag
	woensdag
	donderdag
	vrijdag

Door de hele school heen wordt gewerkt met dagkleuren. Iedere dag heeft zijn eigen kleur.

Deze dagkleuren worden gebruikt bij het plannen en aftekenen van de taken op de takenbladen.

3.2.3 UITGESTELDE AANDACHT

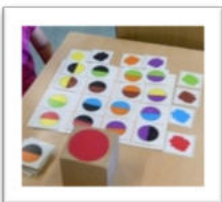
Onze kinderen leren al vanaf groep 1 om te gaan met uitgestelde aandacht.

Op het moment dat een leerkracht de roze kaart ophangt is hij of zij niet beschikbaar en mogen de leerlingen ook elkaar niet helpen. Er mag op dat moment dus niet gesproken worden met elkaar. Voorbeeld: een leerkracht neemt een individuele toets af bij een leerling zoals een DMT-toets.

Als een leerkracht de gele kaart ophangt, is hij of zij niet beschikbaar voor het stellen van vragen. Vaak is de leerkracht dan bezig met een (verlengde) instructie aan (een groepje) leerlingen.

De kinderen zijn dan op zichzelf of hun klasgenoten aangewezen. Uitgestelde aandacht is een manier om zelfstandig te worden in het denken en handelen. Essentieel binnen het daltononderwijs en essentieel voor persoonlijke groei van kinderen.

De kinderen moeten eerst goed de opdracht bekijken, snappen ze het dan nog niet, dan mogen ze het aan hun (schouder/oog/foto) maatje vragen. Bij het hoofdstuk "Samenwerken" worden deze termen nader uitgelegd. Als ze dan nog niet verder kunnen, gaan ze verder met een taak die ze wel kunnen maken en stellen hun vraag uit totdat de leerkracht weer beschikbaar is. Wachtijd is verloren tijd.

In de kleutergroepen kan een kind aangeven dat het een vraag heeft door middel van het omdraaien van het rode vragenblok. Zodra de leerkracht tijd heeft, zal deze naar het kind toe gaan om het kind te helpen.

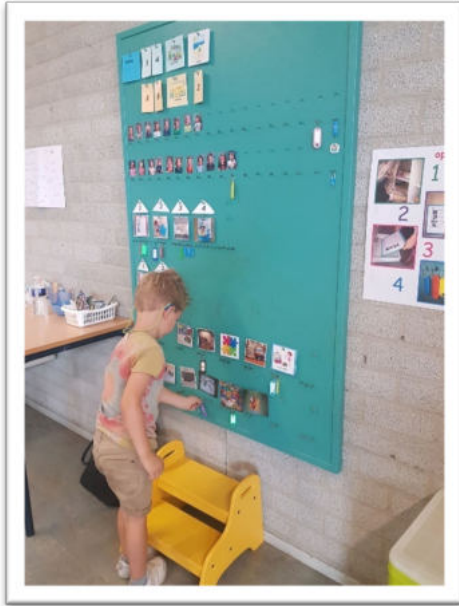
3.2.4 TAKENBORD EN TAKENBLAD

De leerlingen plannen (een deel van) hun eigen taken op het takenbord of takenblad en tekenen een taak af in de dagkleur zodra ze deze gemaakt hebben. De opbouw van het takenblad van groep 2 t/m 8 is te vinden in de "blauwdruk takenblad" welke in de bijlages te vinden is. De verschillende takenbladen zijn ook terug te vinden in de bijlages.

3.2.4.1 Taken bij kleuters

Het takenbord

Een kleuter kiest bij aanvang van het werkuur zijn taak op het takenbord. Een kleuter heeft afhankelijk van de leeftijd en/of ontwikkeling twee tot vijf verplichte weektaken.

Een kleuter plant zijn taak op het takenbord.

Een leerling in groep 1 doet twee verplichte taken per week. Op het moment dat een leerling hieraan toe is, wordt dit uitgebreid met een derde taak. Kinderen in groep 2 moeten 4 verplichte taken doen. Na de kerstvakantie komt daar optionele taak 5 bij.

De overige werkmomenten kan het kind vrij kiezen uit de keuzetaken op het keuzebord (te vinden op de onderste helft van het planbord)

Op het takenbord is te zien welke taken de kinderen mogen doen en met hoeveel kinderen daaraan gewerkt mag worden.

Het kind is vrij te kiezen wat het op een dag gaat doen, maar hier is, indien nodig, wel sturing in. Soms vanuit praktische overwegingen (26 kinderen een creatieve taak laten doen, gaat niet als ze dat allemaal op dezelfde dag willen doen).

Soms geeft de leerkracht sturing om kinderen de consequenties van hun keuzes te laten ervaren. "Als je vanmorgen vrij gaat kiezen, zal je dus vanmiddag een verplichte taak moeten doen, wil je dat?".

		takenblad van willem week 8: 10 t/m 14 december 2018		beloning 			
		weekdoel: ik gebruik het blok goed/niet goed.					
taak 1		taak 2		taak 3		taak 4	
werkjeskaart		knutselen		samenwerken		werkboekje	

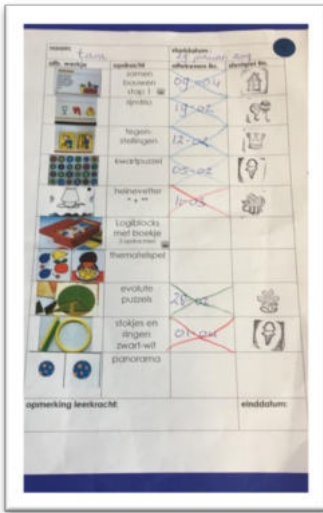

Het takenblad begin groep 2

Vanaf groep 2 krijgen de kinderen een takenblad. Kinderen die nog niet in groep 2 zitten maar er wel aan toen zijn, krijgen in overleg met het kind ook een takenblad. Meestal een takenblad met drie taken. De verplichte taken worden door de kleuters afgetekend op hun takenblad zodra de taak afgerond is. Dit takenblad is nog geen planmiddel zoals in de andere groepen, maar dient als opstapje naar het takenblad van groep 3. Ook is het een reflectiemiddel.

Iedere kleuter heeft een eigen la. In die la zit het takenblad van die week (v.a. gr 2), er liggen werkboekjes in en kleurplaten/tekeningen die nog afgemaakt moeten. Ook zit hierin de werkjeskaart. Deze kaart is taak 1 op het takenblad. Hierna wordt deze kaart verder uitgelegd.

Beschrijving van de verplichte weektaken op het takenblad bij kleuters

Taak 1: De werkjeskaart > ontwikkelingsmaterialen

Op de werkjeskaarten staan de ontwikkelingsmaterialen vermeld oplopend in moeilijkheidsgraad. Er zijn 16 verschillende niveaukaarten voor groep 1 t/m 2.

Voor de meerbegaafde kinderen zijn er 13 kaarten oplopend in niveau en afgestemd op het meerbegaafde kind.

Het kind mag op de werkjeskaarten kiezen met welk ontwikkelingsmateriaal het gaat werken. Het aantal ontwikkelingstaken op de werkjeskaart is voor de jongere kinderen minder dan voor de oudere kinderen. Als een kind alle ontwikkelingstaken van de werkjeskaart afheeft, mag deze mee naar huis en gaan ze een niveau hoger werken.

Taak 2: Een creatieve taak

Taak 2 is altijd een creatieve knutsel- of tekentaak.

Taak 3: Een samenwerkingstaak

Taak 3 is altijd een taak die kinderen samen met een ander moeten uitvoeren. Gestreefd wordt naar een taak die onderlinge afhankelijkheid in zich heeft. Dit om echte samenwerking of samenspel te bevorderen.

Taak 4: Een werkblad of werkboekje

Als kinderen werken aan taak 4 dan werken ze aan het werkboekje van de methode kleuterplein. Tijdens themaweken wordt er in plaats van dat werkboekje vaak gewerkt met een themawerkboekje. Doel van taak 4 is: Oefenen met potloodgreep, aanleren van de schrijfhouding, het oefenen van werken in een werkboekje en leren van bijbehorende symbolen. Daarnaast is de inhoud van de werkboekjes van belang voor de ontwikkeling van

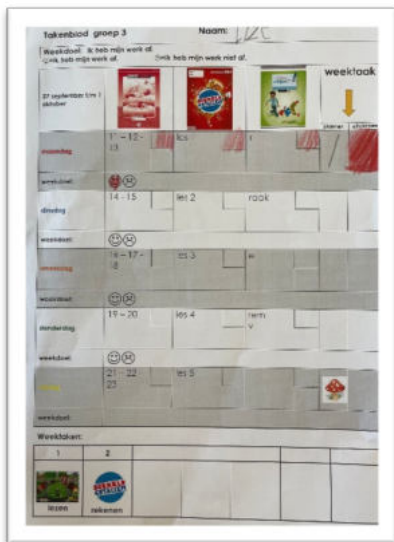
taal en woordenschat en motorische- en rekenvaardigheden.

Taak 5: Optionele taak

Deze taak kan voor ieder kind verschillend zijn. Het kan ook zijn dat een kind deze taak niet hoeft te doen. Ook kunnen kinderen zelf aangeven wat ze tijdens deze taak willen doen. Een kind dat wil leren lezen, kan dit bijvoorbeeld als taak 5 inzetten. Of een kind dat nog extra moet oefenen met iets, kan die oefenstof als taak 5 aftekenen.

3.2.4.2 Takenblad groep 3

Takenblad eerste helft van het jaar.

Takenblad na kern 6 van VLL.

DAGTAKEN: reken-, lees-, en schrijftaak

Dit zijn de taken die in de werkboekjes gemaakt moeten worden. De kinderen tekenen de taak af als ze klaar zijn. In de eerste helft van het jaar staat de inhoud van de taken op het takenbord, in de tweede helft van het jaar, na kern 6 van veilig leren lezen, staat de stof op het takenblad vermeld. Na de instructie gaan de kinderen deze oefenstof verwerken in de verwerkingstijd. Deze oefenstof moet op de dag van de instructie afgemaakt worden. Bij binnenkomst tijdens de inlooptijd, liggen de schriften op de tafels en gaan de kinderen zelfstandig hun verbetertaken aanpakken. Ze mogen hierbij hulp van een medeleerling of van de leerkracht vragen. Voor iedere vakantie is er een inloopweek waarin de ouders met hun kind mee naar binnen mogen tijdens de inlooptijd. Vaak is dan te zien dat een ouder even meekijkt over de schouder van het kind. Op deze wijze zien ouders meteen hoe het met de oefenstof van hun kind gaat en zijn ze betrokken bij het werk van hun kind.

WEEKTAKEN

Onderaan het takenblad staan de weektaken met symbolen vermeld. Deze taken worden op maandag ingepland over de week. Door middel van het opschrijven van het nummer van de taak in het vakje achteraan bij de dag, plannen ze wanneer ze deze taak gaan doen. Tijdens weektakentijd wordt gewerkt aan de weektaken. Dit is ongeveer 45 minuten per dag.

Weektaak 1 en 2: Oefentaken op het gebied van taal en rekenen

Dit zijn taken die op de computer of op een tablet gemaakt worden. In deze taken wordt altijd aangeleerde oefenstof herhaald of ingeoefend.

Taak 3: Samenwerkingstaak

Taak 3 is altijd een taak die kinderen samen met een ander moeten uitvoeren. Gestreefd wordt naar een taak die onderlinge afhankelijkheid in zich heeft. Dit om echte samenwerking of samenspel te bevorderen.

Taak 4 en 5: De grabbeltaak

Samen met de kinderen wordt bepaald wat de inhoud van deze vierde en vijfde taak is. Een taak door of met de leerlingen bedacht dus.

3.2.4.3 Takenblad groep 4

In de eerste maand (en) van groep 4 wordt de inlooptijd in de ochtend door de kinderen benut om de taakplanning op hun takenblad in te vullen. Ze plannen voor die dag hun taken in.

Takenblad groep 4

Indien er in het i-vakje een dag vermeld staat achter de taak, mag een kind deze taak pas maken als de instructie op die dag is geweest. Ze zien dus wanneer er instructie gaat zijn over deze taak.

Staat er een S achter een taak, dan is het de bedoeling dat je deze taak samen met een zelfgekozen maatje maakt.

Een M achter een taak betekent dat deze taak met het maatje (fotomaatje) gemaakt moet worden.

Uitleg van de verschillende soorten maatjes is te vinden in het hoofdstuk "Samenwerken".

Ieder kind is verplicht om minimaal 1 keuzetaak per week te plannen.

Wanneer de instructiemomenten zijn, wordt aangegeven op het bord in de dagplanning.

Na een (paar) maand (en) in groep 4 wordt op maandag tijd gegeven om alle taken voor de hele week te plannen. Dit is een voorbereiding op groep 5. Kinderen die dit niet aankunnen, plannen met hulp van de leerkracht of plannen nog per dag. Daarbij wordt gewerkt met onderstaand stappenplan.

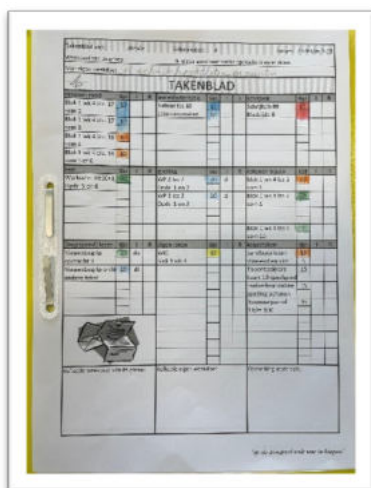
Stap voor stap je takenblad inplannen:

1. Taken met een vaste dag (bijv. RT of instructie op een bepaalde dag)
2. Samenwerkingstaken
3. Eén keuzetaak
4. De tijd voor taken aanvullen voor alle dagen

Kinderen bedenken vanaf groep 4 een persoonlijk weekdoel. Door de leerkracht wordt een groepsdoel bepaald. Beiden staan op het takenblad.

Aan het einde van de week wordt op zowel het persoonlijk weekdoel als het groepsweekdoel een schriftelijke reflectie geschreven. Ook de leerkracht schrijft hier een tip of top van de week. De uitkomst van de reflectie wordt meegenomen naar het bepalen van het weekdoel voor de volgende week.

3.2.4.4 Takenblad groep 5-8

Takenblad groep 5 t/m 8

Vanaf groep 5 staat op het takenblad alleen nog maar de stof die de leerlingen zelfstandig moet maken.

Het takenblad is dus alleen nodig op het moment dat een kind tijd heeft voor zelfstandig werken. (takenbladtijd) Opdrachten die klassikaal gedaan worden zoals een praatles van taal, staan niet op het takenblad vermeld.

Ook verwerkingsstof die al tijdens de instructie maken, staat hier niet op vermeld. Hier gaat het bijvoorbeeld om som 2 en 3 van de rekenles.

In groep 5 en 6 wordt de M van fotomaatje nog gebruikt op het takenblad. Ook de S van Samenwerken naar keuze staat hier op het takenblad.

In de groepen 7 en 8 hebben de kinderen meer keuze in met wie ze samenwerken. De kinderen leren hoe ze kunnen bepalen met wie ze het beste samenwerken. Op deze takenbladen wordt alleen de letter S gebruikt

Op maandag is er tijd voor het inplannen van de taken voor de hele week. Op een overzicht dat bij de dag planning hangt, is te zien hoeveel minuten er per dag aan het takenblad gepland kan worden. De leerkracht zorgt ervoor dat dit overzicht iedere week actueel is.

Stap voor stap je takenblad inplannen:

1. Taken met een vaste dag (bijv. RT op een bepaalde dag, verkeer/topo/natuur moet voor het nakijkmoment af zijn)
2. Samenwerkingstaken
3. Eén keuzetaak
4. De tijd voor taken aanvullen voor alle dagen.

Als er bij het vakje i achter een taak een dag vermeld staat, mag een kind deze taak pas na de instructie die op die dag gegeven wordt, maken. Wanneer de instructiemomenten zijn, wordt aangegeven op het bord met de dagplanning. Op de dagplanning op het bord staat aangegeven wanneer er instructie voor welke les is.

Of een kind de instructie moet volgen, is afhankelijk van de aanpak waarin het kind zit.

3.2.4.5 Takenbladen groep 4 t/m 8 maken. Hoe gaat dat?

De takenbladen worden in een handig excel-bestand gemaakt. Hierin kan de leerkracht op een praktische manier aangeven welk kind welke oefenstof moet doen/maken.

Individuele taken zoals Spaans of andere "eigen taken" komen ook op het takenblad te staan.

Tevens kan de leerkracht zien hoeveel tijd ieder kind heeft staan aan taken en kan zo zien of het haalbaar is voor dat kind om dit takenblad af te ronden.

De verschillende taken staan iedere week op een andere plaats op het takenblad. Dit is omdat de leerlingen dan gedwongen worden goed te kijken wat er staat en niet automatisch kleuren zonder erbij na te denken. Het programma regelt dit vanzelf.

De uitleg voor het invullen van het excel-bestand is te vinden in het bestand zelf en in één van de bijlagen.

De groepsdoelen worden door de leerkracht, meestal in samenspraak met de kinderen, bedacht. Gewoonlijk komt dit groepsdoel voort uit de reflectie op de week ervoor.

Als er in een groep aangegeven werd dat ze elkaar stoorden tijdens het werk, dan zou het groepsdoel in de week daarop kunnen zijn: "Wij storen een ander niet bij het werk".

De persoonlijke doelen worden door de leerlingen zelf bedacht. We komen hierop terug bij het hoofdstuk "reflecteren".

3.3 KERNWAARDE 3: SAMENWERKING

- ✓ De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
- ✓ De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

Op de Wingerd is een leeromgeving gecreëerd waarin leerlingen en leerkrachten iets van en met elkaar leren.

Als leerlingen met elkaar samenwerken, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren. Zo leren ze het beoordelen van een eigen inbreng en die van een medeleerlingen, het aangaan van de dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van een meeropbrengst uit de samenwerking.

Er worden daarom ook zeer regelmatig vormen van samenwerkend leren toegepast.

3.3.1 OPBOUW IN SAMENWERKING

In de samenwerking zit een opbouw van groep 1 t/m 8. Waar het in groep 1 nog vaak naast elkaar spelen is, wordt er gewerkt naar een vorm van samenwerking waarin een onderlinge afhankelijkheid is en grote leeropbrengst te zien is.

De opbouw in het samenwerken

Samenwerken gaat niet vanzelf. Leerlingen kunnen zich hierin ontwikkelen. Hieronder wordt de opbouw van het samenwerken toegelicht:

Niveau 1: Leerlingen werken individueel.

Niveau 2: Aan de leerlingen wordt gevraagd om in één of meerdere fasen van een activiteit in tweetallen of in groepen samen te werken. Hierbij bespreken ze de kwesties, maken ze een product of lossen ze een probleem op.

Niveau 3: Om samenwerking te krijgen, moeten leerlingen een gedeelde verantwoordelijkheid hebben voor het werk en gezamenlijk eigenaar zijn van de taak. Bij samenwerking is dit wel, doordat ieder een bijdrage levert.

Niveau 4: De leerlingen hebben naast de gedeelde verantwoordelijkheid ook zicht op de beslissingen die ze nemen. Ze nemen belangrijke beslissingen op inhoud, proces en product gezamenlijk. De keuzevrijheid dient hier groot genoeg voor te zijn, omdat dit ervoor zorgt dat de keuzes die leerlingen maken gevolgen hebben voor het resultaat (ITLresearch, 2010).

Er kan pas over Coöperatief Leren gesproken worden als er gewerkt wordt volgens een aantal basisprincipes kortweg **GIPS** genoemd. Met dit in ons achterhoofd geven wij vorm aan samenwerking op De Wingerd. Dit wordt niet alleen toegepast bij de kinderen, maar ook bij het team onderling. Dit is terug te zien in de duidelijke draaiboeken voor evenementen, maar ook tijdens studiedagen wordt bewust gestreefd naar samenwerking zodat besluiten en vernieuwingen gedragen worden door het hele team.

G	Gelijkwaardige Deelname: voor de kinderen is duidelijk wanneer en op welke wijze zij een bijdrage moeten leveren.
I	Individuele Aansprakelijkheid: alle kinderen moeten een openlijk individuele prestatie leveren binnen de samenwerking.
P	Positieve Wederzijdse Afhankelijkheid: kinderen hebben elkaar nodig om tot een goed resultaat te komen.
S	Simultane Interactie: alle kinderen zijn zoveel mogelijk gelijktijdig actief.

"Ik vind samenwerken fijn, want dan kan je leren van de anderen. Dan krijg je goede ideeën van de andere kinderen."

Jelle (groep 2)

3.3.2 MAATJESWERK

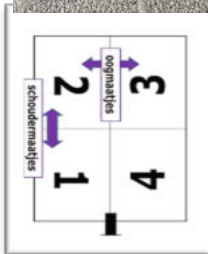
Zoals eerder verteld in het hoofdstuk "zelfstandigheid", staat samenwerken ook op het takenblad vermeld. Een S geeft aan dat kinderen zelf mogen bepalen met wie ze deze taak uitvoeren. Een M betekent dat deze opdracht uitgevoerd moet worden met het "Maatje".

Soorten maatjes:

Maatje: Voor de onderbouw geldt dat de kinderen altijd met dit (foto)maatje in de rij staan. Ook kan de leerkracht opdrachten geven die je samen met je (foto)Maatje doet. Bijvoorbeeld bij de gymles: "ga tegenover je maatje staan en gooi de bal over"

Vanaf groep 4 werk je met dit maatje samen als er een M achter de taak op het takenblad staat.

Oogmaatje: Degene die tegenover een kind zit, is het oogmaatje. Tijdens instructiemomenten wordt vaak met dit maatje gewerkt.

Schoudermaatje: Het kind dat naast je in het groepje zit, is je schoudermaatje. Tijdens instructiemomenten wordt vaak met dit maatje gewerkt.

De termen voor verschillende maatjes zijn bij leerkrachten en kinderen bekend en worden als zodanig gebruikt.

3.3.3 COÖPERATIEVE WERKVORMEN

In ons onderwijs passen we allerlei coöperatieve werkvormen toe. Een overzicht van de gebruikte werkvormen is te vinden in de bijlagen.

Er zijn verschillende coöperatieve werkvormen, die de leerkracht kan inzetten in de les. Bijvoorbeeld mix en ruil, het woordenweb of de placemat. De werkvormen verschillen in tijdsduur, maar ook in complexiteit. Bij de werkvormen zijn verschillende samenwerkingsvaardigheden nodig. De ene werkvorm is geschikt als startopdracht, terwijl de andere werkvorm een goede verwerkingsopdracht is.

Onze leerkrachten kennen verschillende coöperatieve werkvormen en passen die minstens één keer per week toe in de lessen.

Een overzicht van coöperatieve werkvormen is te vinden in de bijlagen van dit dalton-handboek. Het leerkrachtenteam streeft ernaar dezelfde termen te gebruiken bij het inzetten van coöperatieve werkvormen.

Indien er in groepsverband gewerkt wordt, is een groepsindeling in tafelgroepen van 4 kinderen praktisch. Deze opstelling is niet verplicht. We laten de indeling van de tafels en groepen over aan de wensen van de leerkracht en leerlingen.

Het is praktisch om allemaal uit te gaan van dezelfde nummering. Zo kan een vervanger in elke groep op dezelfde wijze de tafelnummering toepassen en weten de kinderen in alle groepen hoe de tafelnummering gedaan wordt.

De plaatsen in de groep hebben een nummer. Dit is handig voor afspraken binnen de samenwerking en verantwoordelijkheden binnen het groepje.

Bijvoorbeeld: "Alle nummers 2 mogen beginnen" of "Alle nummers 1 zijn de schrijver van de groep" of "de nummers 1 pakken alle kwasten voor de groep, de nummers 2 pakken alle tekenvellen en de nummers 3 en 4 doen de verf in de eierdozen".

Deze afspraken zorgen voor een efficiënte manier van werken.

TOPONTDEKKERS (wereldoriëntatie in de groepen 4 t/m 8): Iedere leerkracht bereidt een deel van de studiewijzer voor, verzorgt de instructie en beschrijft de eisen aan eindproducten van de door hem of haar voorbereide kaart (en). Tijdens Topontdekkerstijd werken de kinderen in of bij het lokaal van de leerkracht die de instructie heeft gegeven over de taak. Iedere leerkracht is verantwoordelijk voor de instructie, de manier van verwerken en de reflectie op een deel van de te maken Topontdekkersopdrachten.

3.4 KERNWAARDE 4: REFLECTIE

- ✓ De leerling stuurt zijn takenplanning bij door de voortgang te overzien.
- ✓ De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak. Persoonlijke weekdoelen.
- ✓ De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.
- ✓ De leraar is reflectief en weet reflectiehulpmiddelen in te zetten.
- ✓ De leraar reflecteert dagelijks met de leerlingen.

Nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk is op De Wingerd belangrijk. Wij leren kinderen om bewust na te denken over hun eigen handelen. Pas als je weet waarom iets goed of niet goed is gegaan, kan je deze informatie gebruiken om je handelen aan te passen en zo tot groei te komen. In gesprekje's kan er dan bijvoorbeeld aandacht geschonken worden aan problemen waar een kind tegenaan loopt. Ook op aspecten van samenwerken wordt gereflecteerd.

Op schoolniveau vindt reflectie op de kwaliteit van ons daltononderwijs voortdurend plaats. Reflectie is een terugkerend item op vergaderingen en/of studiemiddagen. Daarin worden ervaringen gedeeld, houden we elkaar scherp en reflecteren we op onze eigen processen.

Het team van De Wingerd is zich bewust dat goede reflectie een reflectieve leerkracht vraagt. Iemand die weet welke vragen gesteld moeten worden om de ander te laten nadenken over het proces en het handelen aan te passen. In de bijlagen zijn voorbeeldvragen te vinden

3.4.1 REFLECTEREN OP DE TAKENBLADEN

Op alle takenbladen zijn weekdoelen opgenomen. Dit zijn persoonlijke en/of groepsdoelen. Omdat het formuleren van doelen best lastig is, zijn we op De Wingerd een database aan het aanleggen met mogelijke doelen op verschillende gebieden. Indien kinderen zelf geen doel kunnen bedenken, kunnen ze er één uit de database kiezen. Zie ook hoofdstuk actiepunten

Er wordt op verschillende manieren gereflecteerd op de gestelde weekdoelen. Reflecteren kan met je maatje, in je groepje of 1-op-1 met de leerkracht.

Om te kunnen reflecteren op jezelf is feedback van de ander ook belangrijk. Goede feedback is te geven als er heldere, meetbare doelen zijn. Wij leren onze leerlingen feedback te geven en te ontvangen.

De leerkrachten van De Wingerd weten hierbij verschillende middelen in te zetten. Bijvoorbeeld:

Reflectiekaartenbakje:

Deze kaarten kunnen individueel, in een groepje of in groter groepsverband gebruikt worden. Er zijn drie verschillende bakjes met daarin reflectievragen die de leerkracht aan de leerlingen of leerlingen aan elkaar kunnen stellen. Eén bakje bevat vragen over persoonlijke ontwikkeling, een ander bakje bevat vragen over het product en in het laatste bakje zitten vragen die gaan over het proces.

In iedere klas is een set van deze bakjes aanwezig. Het stellen van goede reflectieve vragen is een leerproces. De kaartjes in deze bakjes zijn een hulpmiddel hierbij.

REFLECTIESPEL

Bepaal met elkaar wie er begint.
Gooi 2x met de dobbelsteen. De eerste worp = categorie. De tweede worp = nummer van de vraag bij die categorie.
De speler, die heeft gegooid, leest en beantwoordt de vraag. De anderen mogen hierop reageren/vragen stellen.
Daarna gooit de volgende. (Dit met de klok mee).

1 Doelen

1. Wat heb jij gedaan om jouw weekdoel te bereiken?
2. Wat vond je deze week lastig?
3. Wat heb jij gedaan om het weekdoel van de groep te bereiken?
4. Wat wil je volgende week anders doen dan afgelopen week?
5. Welke klagenoot (sten) heeft/hebben het groepsveld het best bereikt? Waaraan heb je dat gezien?
6. Bedenk in je reflectiegroepje een nieuw groepsveld en schrijf deze op.

2 Plannen

1. Hoe plan jij je taken? Per dag of voor de hele week? En waarom?
2. Heb je de taken op de dag gemaakt dat je ze gepland had? Hoe komt dat?
3. Op welke dag plan jij je taken en waarom?
4. Heb jij je geplande taken afgekregen en waardoor komt dat?
5. Op welke dag(en) vind jij het lastig om je taken af te krijgen en waardoor komt dat?
6. Wat vond je deze week lastig met plannen?

3 Zelfstandigheid

1. Bij wie heb je deze week hulp gevraagd? En waarom?
2. Heb je deze week je eigen werk nagelaten? Waardoor komt dat?
3. Welk probleem heb je deze week zelf opgelost?
4. Welke klagenoot kan heel goed zelfstandig werken? Hoe weet/sie je dat?
5. Als je zelfstandig gaat werken, hoe ziet jouw tafel er dan uit: Chaotisch of voor jou overzichtelijk?
6. Wat heb jij nodig om goed zelfstandig te kunnen werken?

4 Samenwerken

1. Werk jij liever samen of alleen? Leg uit waarom.
2. Met wie heb jij deze week goed samen gewerkt? Leg uit wat er goed ging.
3. In het deze week voorgekomen dat je niet kon samenwerken terwijl je dat wel gepland had? Waardoor?
4. Welke klagenoot is prettig om samen te werken en waarom vind je dat?
5. Met wie ging de samenwerking niet zo goed en waar kwam dit door?
6. Wat vind je fijn om samen te doen?

5 Taken en materialen

1. Welke taak vond je fijn om aan te werken en leg uit.
2. Welke taakvelden zou jij graag forceren?
3. Kun je het voor dat je een taak niet kunt doen en waardoor komt dat dan?
4. Kan jij altijd alle materialen vinden en ruim je ze goed op? Leg uit.
5. Wat zou jij willen veranderen aan je takenblad?
6. Welke taak vond je niet fijn om aan te werken en leg uit.

6 "Persoonlijk"

1. Geef je wel eens een compliment en zo ja, waar gaat dat compliment dan over?
2. Wat is je droom?
3. Noem een kwaliteit van jezelf. Waar ben jij goed in?
4. Wat heb je afgelopen week gedaan waar jij trots op bent?
5. Geef iemand in je reflectiegroepje een compliment.
6. Geef iemand in je reflectiegroepje een tip voor volgende week.

Reflectiespel: (Dit spel is tevens te vinden in de bijlagen)

Bepaal met elkaar wie er begint. Gooi 2x met de dobbelsteen. De eerste worp = categorie. De tweede worp = nummer van de vraag bij die categorie. De speler die heeft gegooid, leest en beantwoordt de vraag. De anderen mogen hierop reageren/vragen stellen. Daarna gooit de volgende. Ga met de klok mee.

Inleverstapels schriften:

In de groepen 7 en 8 maken de leerlingen een inschatting van het resultaat van het gemaakte werk. Bij het inleveren van het werk kiezen ze uit 3 stapels: Dit werk heb ik goed gedaan, ik heb hier een OK-gevoel bij, dit was best wel lastig.

Dit kan aanleiding zijn tot een reflectiegesprek tussen leerkracht en leerling.

3.4.2 KINDRAPPORT

In schooljaar 2017-2018 lanceerden wij op onze trots: "het kindrapport".

Door middel van reflectiegesprekken met de leerkracht of medeleerlingen, brengt het kind zelf in beeld hoe hij/zij zichzelf ziet. Het is een persoonlijk rapport van de kinderen, een rapport wat het kind zelf maakt, waar het kind in terug kan kijken, waar het van kan leren en waar het trots op mag zijn.

Het biedt de kinderen de mogelijkheid om op te schrijven wat ze zelf vinden, zonder waardeoordeel. De kinderen leren nadenken over zichzelf, over waar ze goed in zijn, wat ze willen leren en wat ze nog moeilijk vinden. Het rapport geeft inzicht in een aantal onderdelen

die van belang zijn bij de persoonlijke ontwikkeling van het kind. Het gaat dan om zaken als samenwerken, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en efficiency, kortom de daltonkernwaarden van ons onderwijs. Voor ons is dit van grote waarde voor de verdere begeleiding van de kinderen.

Op alle rapporten vanaf groep 3 is een spinnenwiel te zien. Hierop geeft een kind aan hoe goed het zichzelf op de verschillende daltongebieden en sociaal/emotioneel gebied vindt. Deze worden van binnen naar buiten gekleurd. Hoe meer vakjes, hoe dichterbij de daltondoelen.

Tevens is ruimte voor een ik-tekening of ik-collage en geeft het kind antwoord op een aantal open vragen.

In alle rapporten ligt de nadruk op: Waar ben ik goed in, wie ben ik en waar ben ik trots op.

In het kindrapport is een duidelijke doorgaande lijn te zien van groep 1 t/m 8.

Voorbeelden van kindrapporten zijn te vinden in de bijlagen.

De kinderen vullen het kindrapport twee keer per jaar in. Eén keer in november en één keer in juli. Deze rapporten worden bewaard in het rapportmapje.

Het vorderingsgesprek van november is een Kind-Oudergesprek. In dit gesprek praten we samen met het kind, ouder(s)/verzorger(s) en leerkracht(en) over het kindrapport. Het kind presenteert hier zijn of haar eigen rapport aan de ouders. De leerkracht gaat vooral met het kind in gesprek. De ouders zijn toehoorder, maar kunnen wel vragen stellen.

Dit gesprek duurt maximaal 15 minuten.

De ouder-kind gesprekken worden voor de groepen 1-2 niet later worden ingepland dan 19.00 uur,

Voor de groepen 3-4 niet later dan 19.30 uur,

Voor de groepen 5-6 niet later dan 20.00 uur

Voor de groepen 7-8 niet later dan 20.30 uur.

Het is de bedoeling dat ouders voorafgaand aan dit gesprek het kindrapport thuis met het kind bespreken.

We hopen dat dit kindrapport echt een document van het kind wordt en dat onze kinderen hier aan het einde van de 'basisschool - carrière' apetrots op zijn.

3.4.3 PORTFOLIO

Bijzonder op De Wingerd is dat kinderen gedurende hun schooltijd een portfolio aanleggen van groep 1 t/m 8.

Ook hier komt reflectie om de hoek kijken. Kinderen kiezen het werk dat zij in hun portfolio stoppen. Ze verantwoorden hierbij hun keuze.

Bij kleuters gaat dat door middel van gesprekjes, maar naar mate de kinderen ouder worden, reflecteren de kinderen ook schriftelijk op het gekozen werk.

De kinderen verlaten de school met een portfolio waarin ze hun eigen ontwikkeling en keuzes nog eens terug kunnen zien.

Een mooi document om voor eeuwig te bewaren.

3.5 KERNWAARDE 5: EFFECTIVITEIT EN DOELMATIGHEID

- ✓ De leerling behaalt leerdoelen die passen bij de persoonlijke ontwikkeling.
- ✓ De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
- ✓ De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.
- ✓ De leraar werkt doelgericht en zorgt dat de doelen bij de leerlingen bekend zijn.

Hier is het bij Helen Parkhurst eigenlijk allemaal om begonnen. Hoe kunnen de kinderen de doelen van de leerstof behalen op een efficiënte manier waarin tijd en ruimte is voor eigen inbreng en waardoor tijd en ruimte geschept wordt voor het individueel begeleiden van kinderen of groepjes kinderen?

Het opbrengstgericht werken op De Wingerd kan beter! Hoe we dit willen bereiken en tot hogere mate van eigenaarschap van kinderen willen komen, wordt beschreven in hoofdstuk "Toekomstbeloftes"

Op De Wingerd is afgesproken dat wij werken volgens het directe instructiemodel. Tijdens instructies aan kinderen werken we volgens DIM, directe instructiemodel. De ene leerkracht is hier al beter in dan de andere leerkracht.

3.5.1 ACTIVERENDE DIRECTE INSTRUCTIE

Dit model is gebaseerd op het Directe instructiemodel, aangevuld met elementen uit de sociaal-constructivistische leerpsychologie. Daarbij staat het actief leren en de kennisconstructie centraal. De achterliggende gedachte is dat nieuwe informatie beter beklijft als het gekoppeld wordt aan bestaande kennis.

Bij activerende directe instructie doorlopen de leerkracht en de leerling samen op een interactieve manier de stappen in de onderwijsleersituatie. Dit model is gestructureerd opgebouwd in zeven fasen:

1. Terugblik. De onderwijsactiviteit start met het ophalen van voorkennis en/of het bespreken van het voorgaande werk.
2. Oriëntatie. De leerkracht presenteert het onderwerp van de les. Hij geeft een lesoverzicht met eindtijd. Ook benoemt hij de lesdoelen en bespreekt hij het belang van de lesstof.
3. Instructie. In kleine stappen onderwijst de leerkracht de leerstof.
4. Begeleide inoefening. Onder begeleiding van de leerkracht oefenen de leerlingen de zojuist aangeboden leerstof.
5. Zelfstandige verwerking. In deze fase gaan de leerlingen zelfstandig aan de slag.
6. Evaluatie. Daarna komt de nabespreking van de dingen die goed en minder goed gingen. Laat de leerlingen dit zelf benoemen. Controleer of het lesdoel bereikt is.
7. Terug- en vooruitblik. De leerkracht plaatst de les in de context van de andere lessen en geeft aan welke vervolgactiviteit komt.

De hoofdonderdelen van de les zijn de instructie, het begeleid inoefenen en de zelfstandige verwerking. De zelfstandige verwerking vindt plaats tijdens takenbladtijd. Fase 6 en 7 vinden meestal aan het eind van een dagdeel plaats.

3.5.2 DOELGERICHT WERKEN

Naast het benoemen van de doelen per les, zijn wij ons aan het beraden hoe wij de doelen inzichtelijker kunnen maken voor de kinderen en daarmee onze kinderen meer eigenaar kunnen laten zijn van hun eigen proces en product.

In de kleutergroepen wordt gezocht naar een werkles waarbij de kleuters meer gericht op de leerdoelen aan het werk gaan.

Dit vernieuwingsproces is begin schooljaar 2021-2022 in gang gezet.

3.6 KERNWAARDE: BORGING

- ✓ De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een jaarplan (MARAP).
 - ✓ De daltonontwikkeling wordt aangestuurd door de daltoncoördinatoren in samenwerking met het managementteam.
 - ✓ De school draagt haar daltonidentiteit uit (schoolgids, website, jaarkalender, open dagen, etc.)
 - ✓ De school heeft daltonscholing in het scholingsplan voor nieuwe leerkrachten opgenomen.
 - ✓ De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw. Denk hierbij aan voldoende werkplekken.
 - ✓ De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
- ✓ De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is door de daltoncoördinator(en) en/of directie.
- ✓ De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school. Er is een leerlingenraad.
- ✓ De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
- ✓ De rode draad en doorgaande leerlijnen op de daltonkernwaarden liggen vast en worden regelmatig onder de loep gehouden tijdens teambesprekingen. Dit punt is nog in ontwikkeling. Zie hoofdstuk actiepunten.
- ✓ Er is een actueel daltonboek dat dient als leidraad voor nieuwe en bestaande leerkrachten. De daltoncoördinatoren zorgen er jaarlijks voor dat dit daltonboek bijgesteld wordt indien nodig.
- ✓ Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.
 - ✓ Ons daltononderwijs is continu in ontwikkeling.

HOOFDSTUK 4 EIGENAARSCHAP

Je hoort het overal in het onderwijs: leerlingen moeten meer eigenaar worden van hun leerproces. Het motiveert en draagt bij aan een positiever zelfbeeld. Een hoge mate van eigenaarschap bij leerlingen zou zelfs leiden tot hogere resultaten (Duckworth, 2009)!

Eigenlijk had Helen Parkhurst deze mening ook al. Kinderen komen pas echt goed tot leren als zij eigenaar zijn van wat ze leren en hoe ze leren.

Maar wat is eigenaarschap eigenlijk? Eigenaarschap van leren is de mate waarin de leerling verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leerproces.

En waar kan een leerling (behalve van zijn spullen) eigenaar van zijn op school? Hoe kun je als leraar het eigenaarschap van leerlingen vergroten?

Hieronder wordt in een aantal voorbeelden genoemd hoe onze school werkt aan dat eigenaarschap. Naast dat we al dingen doen die eigenaarschap bij leerlingen bevorderen, zijn er zeker nog punten van verbetering. In het hoofdstuk "Actiepunten" wordt beschreven wat wij op dit gebied nog willen aanpakken.

Keuzemogelijkheden

We bieden kinderen keuzemogelijkheden aan. Een taak die een kind zelfgekozen heeft zal een kind meer aanspreken dan een taak die hem opgelegd is.

Betekenisvolle lessen

We maken de kinderen nieuwsgierig naar onderwerpen. We geven rijke inspirerende instructies bij bijvoorbeeld het vak wereldoriëntatie. Onderwijs dat betekenis heeft voor de leerling, zorgt voor hogere betrokkenheid. Als een leerling zich interesseert voor een bepaald onderwerp zal hij meer gemotiveerd zijn om zijn taak uit te voeren.

Leren zichtbaar maken.

Je kunt een leerling meer verantwoordelijkheid voor zijn ontwikkeling laten ervaren, wanneer je zichtbaar maakt wat hij heeft geleerd, waar het geleerde een onderdeel van is en wat de volgende stap kan zijn. Om deze reden geven wij instructies volgens het directe instructiemodel. We willen lange en korte termijndoelen zichtbaarder maken voor de leerlingen. Dit is in ontwikkeling en wordt nader beschreven in het hoofdstuk "Actiepunten".

Kinderen bepalen hun eigen doelen

Leerlingen die werken aan eigen doelen, zullen zich meer eigenaar voelen van het proces dat doorlopen moet worden om dat doel te bereiken. In het woord eigenaarschap zit toch niet voor niets het woord eigen? Zoals eerder beschreven, bedenken kinderen hun eigen weekdoelen. Bovendien denken ze mee over de groepsdoelen. Om tot goed formulering van doelen te komen, is er een databank aangelegd met mogelijke doelen waar kinderen uit kunnen kiezen. Dit kan de basis vormen om later, met wat meer ervaring zelf tot goed omschreven doelen te komen.

Creëren van verantwoordelijkheid

Verantwoordelijkheid creëert betrokkenheid. Leerlingen die weten dat het bereiken van het doel afhangt van hun eigen inzet, zullen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun taak. Op het moment dat leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor hun taak, zullen ze er vervolgens beter hun best voor doen. Hierover staat meer beschreven in het hoofdstuk "Vrijheid en Verantwoordelijkheid".

De leerkracht heeft een voorbeeldfunctie

Goed voorbeeld doet goed volgen. Als je als leraar uitstraalt dat je kunt leren van je fouten en invloed hebt op wat je leert en hoe je leert, kan een leerling dit gedrag van je overnemen.

Leren reflecteren

Een leerling die op zijn eigen leerproces reflecteert, leert wat hij de volgende keer anders kan doen. Ook dit vergroot het gevoel van eigenaarschap van de leerling. In het hoofdstuk reflecteren, staat uitgebreid beschreven hoe we met reflecteren omgaan.

Stel gezamenlijk regels op

Regels die opgelegd worden door de leraar, voelen niet 'eigen'. Regels en afspraken die samen met de leerlingen worden opgesteld, zullen eerder worden nageleefd. We hebben de afspraak dat de eerste weken van een nieuw schooljaar in het teken staan van school- en klassenregels. Samen met de kinderen bespreken we de schoolregels en stellen we samen de klassenregels op. Het belang voor de kinderen zelf wordt hierin benadrukt.

Feedback is procesgericht

Het product van kinderen wordt beoordeeld. We geven punten/waardeoordelen voor toetsen, presentaties en verslagen, maar onze feedback is gericht op het proces dat heeft geleid tot deze resultaten. Onze leerkrachten laten leerlingen ervaren dat ze invloed hebben op het proces én dat ze kunnen leren van eerdere ervaringen en fouten. In het hoofdstuk "Reflecteren" staat ook iets beschreven over het geven van feedback.

Luisteren naar kinderen en kinderen "zien"

Onze leerkrachten moedigen initiatief van leerlingen aan. Het waarderen van het initiatief stimuleert het eigenaarschap bij de leerling en zorgt voor een betere relatie tussen leerling en leerkracht. De leerling voelt zich gehoord en gezien. We nemen de tijd om te kijken en luisteren naar leerlingen.

HOOFDSTUK 5 DALTONLEERKRACHT OP DE WINGERD

Als je bij ons op De Wingerd werkt of gaat werken, wordt een daltonhouding van je verwacht. Het is erg lastig om Daltononderwijs te geven als je zelf niet Dalton bent. Dalton-zijn moet uiteraard groeien. Het vraagt kennis van het type onderwijs, een open nieuwsgierige houding en bereidheid tot intensieve samenwerking. Voor de een is het proces van het daltonstelsel eigen maken langduriger en ingewikkelder dan voor de ander.

Gelukkig sta je er bij ons niet alleen voor. Als je bij ons komt werken, word je intensief ingewerkt en begeleid. In je eerste werkjaar word je gekoppeld aan een collega die jouw coach voor dat jaar is. Zo leer je onder begeleiding ons onderwijs kennen en eigen maken.

Onze school is niet alleen voor kinderen een open, veilige leer- en leefomgeving, ook onze leerkrachten ervaren dit zo. We gaan ervanuit dat we samen sterk zijn en door intensief samen te werken en samen te delen ons onderwijs op een hoger niveau tillen en onze blikken scherp houden.

Onze deuren staan eigenlijk altijd open. Er zijn geen drempels om op elkaar af te stappen. Er is intensieve samenwerking tussen (parallel)collega's. Dit levert een efficiënte manier van werken op. Werk wordt verdeeld, elkaars klassen worden ondersteund. We zien alle kinderen van de school en toch zeker de kinderen van de omliggende klassen als "onze" kinderen. We voelen ons dus verantwoordelijk voor meer kinderen dan onze eigen klas. De kinderen ervaren dit als prettig. Ze kunnen bij alle leerkrachten terecht met vragen en accepteren ook van alle leerkrachten het gezag.

Wij maken gebruik van elkaars kwaliteiten. Dit verhoogt het plezier in het werk, maar ook de kwaliteit van ons onderwijs. Sterke kanten worden namelijk breed ingezet. Vooral bij Topontdekkers is dit goed te zien. Leerkrachten bereiden een kaart voor en doen de instructie van deze les voor alle kinderen van de bouw. Leerkrachten kunnen hierbij uitgaan van hun eigen voorkeuren.

Nog een voorbeeld: De leerkracht die het best in Engels is, geeft de Engelse les aan de kinderen die de moeilijker oefenstof hebben, terwijl de collega op dat moment de makkelijke leerstof aan de andere kinderen geeft.

Het splitsen van groepen in niveaugroepen gebeurt op meerdere vakgebieden. Zoals bijvoorbeeld met begrijpend lezen en/of spelling. Zo krijgen kinderen alle aandacht op hun eigen niveau. Onze kinderen zijn gewend dat ze van verschillende leerkrachten les krijgen. Dit verhoogt ook het gemeenschapsgevoel. Het gevoel dat we het onderwijs op onze school samen beleven.

We werken samen in werkgroepen. Daar ontmoeten de collega's van verschillende bouwen elkaar.

Bij vergaderingen en met name bij studiedagen is er sprake van een actieve deelname van alle collega's. Inhoud wordt niet alleen door de directie bepaald. De inbreng van de leerkrachten is groot. Zo worden onderdelen van studiedagen vaak geleid door collega's. Hierin kunnen collega's hun passie of drive voor een zeker onderwerp met anderen delen. Voor het verkennen en/of vormgeven van een onderdeel van studiedagen zetten we coöperatieve werkvormen in, zodat ieder lid van het team betrokken is.

Wij hebben slechts één directeur, maar ook zij verzamelt mensen om zich heen die haar ondersteunen waardoor zij niet alleen de kar moet trekken. Zo is er een managementteam ontstaan waarin de bouwcoördinatoren en IB-ers zitting hebben. De Dalton coördinatoren kunnen, indien nodig, aanschuiven. Ook hier is dus het samen doen, ervaringen en meningen delen om zo tot het beste onderwijs te komen, van groot belang.

Grote onmisbare steun is ons onderwijsondersteunend personeel: Onze administratief medewerkster en onze conciërge ondersteunen ons met essentiële administratieve en praktische taken.

Onze gedreven, bekwame onderwijsassistentes verzorgen een groot deel van onze zorg voor de leerlingen. Zij ondersteunen ons in de klassensituatie of begeleiden individuele of groepjes kinderen bij hun ontwikkeling op verschillende gebieden.

De onderlinge samenwerking en het plezier onderling, wordt als positief en stimulerend ervaren door onze werknemers.

Wij starten iedere ochtend met een gezamenlijk kopje koffie. De laatste nieuwtjes worden er uitgewisseld maar ook is er zeker plaats voor een persoonlijk praatje. We sluiten de week af met een vrijdagmiddagborrel. Dit is een moment van ontspanning, maar zeker ook een moment waarin ervaringen van de week gedeeld kunnen worden. Ook ontstaan hier vaak de kiemen voor vernieuwingen. Nieuwe ideeën ontstaan immers vaak in een ontspannen situatie. Jaarlijks is er een teamuitje waarin we elkaar treffen en de onderlinge contacten in een veilige, gezellige sfeer kunnen onderhouden.

Het lijkt ons duidelijk dat het heel fijn werken is op De Wingerd. Werken in een prettige sfeer waar men elkaar (onder)steunt en waarin plaats is voor iedereen die goed onderwijs belangrijk vindt.

gemeenschapsgevoel

gemeenschapsgevoel - zelfstandig naamwoord

uitspraak: ge-meen-schaps-ge-voel

1. gevoel **dat je verbonden bent met je medemensen**

◇ het gemeenschapsgevoel zorgt **ervoor** dat je je **verantwoordelijk** voelt voor anderen

Zelfstandig naamwoord: ge-meen-schaps-ge-voel

het gemeenschapsgevoel

de ens

Synoniemen

groepsgevoel

HOOFDSTUK 6 PARELTJES VAN DE WINGERD

6.1 GOEDE ZORG

Met twee intern-begeleiders, wordt de zorgverbreding op onze school goed aangestuurd en bewaakt. In gesprekken tussen IB-er en leerkracht worden de leerlingen regelmatig besproken. De IB-ers zorgen onder andere voor het aanvragen van arrangementen en zijn aanwezig bij groot overleg met andere instanties. Ook nemen zij een deel van de RT op zich.

Ook lopen er twee onderwijsassistenten rond op onze school. Op verschillende manieren ondersteunen zij de leerkrachten bij hun werk. Ook werken zij met individuele of groepen leerlingen aan achterstanden in de didactische of emotionele ontwikkeling.

6.2 WAT WE BIEDEN AAN MEER-BEGAAFDEN

6.2.1 FILOSOFEREN

Op De Wingerd wordt in kleine groepjes filosofielessen gegeven.

6.2.2 SPAANSE LES

In de periode na de herfstvakantie tot de meivakantie wordt op De Wingerd Spaanse lesgegeven aan de meer-begaafden.

Momenteel zijn er drie niveaugroepen.

6.2.3 GROWTH MINDSET

Vanaf de herfstvakantie wordt er met een groepje kinderen uit groep 4 gewerkt aan een methode voor een Growth Mindset. Dit is ingezet omdat we met enige regelmaat hebben ervaren dat meerbegaafde kinderen vastzitten in hun mindset, kiezen voor de veilige weg en daardoor kansen in hun ontwikkeling mislopen.

Na de herfstvakantie wordt met de groepen 1, 2 en 3 gewerkt met een flexgroep plusklas. In periodes van ongeveer 10 weken worden kinderen die uitdaging kunnen gebruiken 1 uur per week uit de klas gehaald.

In deze lessen wordt de kinderen o.a. geleerd om te gaan met growth mindset.

Ook filosoferen komt aan bod.

6.2.5 WERKKAARTEN VOOR MEERBEGAAFDE KLEUTERS

Net als de “gewone” kleuters, werken meerbegaafde kleuters aan de “werkjeskaart”. Deze werkjeskaarten hebben net als de werkjeskaarten voor de andere kleuters een opbouw in moeilijkheidsgraad vertaald in verschillende kleuren werkjeskaarten. Echter, op deze werkjeskaarten (sterkaarten) staan ontwikkelingsmaterialen en opdrachten die bedoeld en geschikt zijn voor meerbegaafde kleuters.

6.3 WEEK VAN HET KEUZEUR

Eén keer per jaar voor de groepen 5 en 6 en twee keer per jaar voor de groepen 7 en 8 is er een week waarin kinderen een keuzeur kunnen volgen. De kinderen mogen tijdens zo'n uur een workshop naar hun keuze volgen. Voor het verzorgen van zo'n keuzeur, maken wij vaak gebruik van bereidwillige ouders, opa's en oma's, familieleden of collega's die iets over hun beroep of hobby willen vertellen. Zo zijn er de volgende keuzeuren voorbijgekomen: Autotechniek, koken en bakken, het orkest, timmeren, chemie, schoonheidsspecialiste, fietstechniek, enz.

6.4 MUZIEKLES DOOR VAKLEERKRACHT

Op De Wingerd hebben wij een muziekdocent. Alle groepen krijgen les van deze “Meziekmeneer Ronald”.

Ze komen tijdens deze lessen in aanraking met verschillende muziekstijlen en instrumenten.

De muzikles is voor ieder kind een moment van feest en ontspanning en een moment waarop de hersenen geprikkeld worden door multidisciplinaire vak!

6.5 GYMDOCENT

Op maandag en woensdag krijgen de groepen 3 t/m 8 les van een gediplomeerde gymleerkracht. Juf Resi zorgt ervoor dat de kinderen goed bezweet en met rode konen de les verlaten.

6.6 DOCENT DRAMA

Op maandagen komt docent drama Martijn Hendrickx dramalessen geven. Het doel is de leerkrachten hierbij aanwezig zijn zodat ze het leren om zelf te doen.

6.7 CREATIVITEITSBEVORDERING

TWEE KEER PER JAAR CREA-OCHTENDEN/MIDDAGEN

Kinderen kiezen op deze momenten aan welke creatieve opdracht ze willen werken. Ze werken klassendoorbekend aan opdrachten die wat groter zijn dan tijdens een gemiddelde handvaardigheid les.

WEEKOPENING

Iedere maandag openen we met de hele school de week gezamenlijk in onze sfeervolle aula. Iedere week presenteert een groep zich op het podium. Kinderen zijn dus van jongs af aan gewend zich te presenteren op verschillende manieren.

CULTUURPROGRAMMA

De school neemt deel aan het programma voor culturele ontwikkeling "vitamine C - Een gezonde dosis cultuur."

Vitamine C is een kunstmenu voor alle leerlingen van de basisscholen in de gemeente Roosendaal. Het doel is om de leerlingen kennis te laten maken met de disciplines muziek, dans, theater, beeldend, literatuur, media en erfgoed. Het bundelen van activiteiten via een menustructuur, zorgt voor een goede basis voor cultuureducatie op school en sluit aan bij de kerndoelen van het leergebied Kunstzinnige Oriëntatie. Vanuit de vraag 'Wat krijgt een leerling als basis voor cultuureducatie mee tijdens zijn/haar schoolcarrière?' stellen we elk schooljaar een programma samen.

6.8 LEERLINGENRAAD

Op De Wingerd hebben we sinds schooljaar 2018-2019 een leerlingenraad.

6.8.1 WAT IS EEN LEERLINGENRAAD?

In een leerlingenraad zitten leerlingen die graag namens hun klas allerlei zaken willen bespreken.

Zo komen we te weten wat de kinderen van onze school belangrijk vinden.

Dit betekent dat de leden van de leerlingenraad de belangrijke rol hebben om erachter te komen wat er leeft op school en wat iedereen graag ziet gebeuren. Deze zaken gaan we bespreken in vergaderingen van de leerlingenraad.

6.8.2 WAT DOET DE LEERLINGENRAAD?

Iedereen zal misschien wel iets kunnen bedenken waarin de school nog verbeteren of veranderen kan. Maar hoe maak je als kind jouw ideeën bekend? En hoe vergroot je de kans dat die ideeën ook worden uitgevoerd? Een leerlingenraad kan meedenken met de leerkrachten en zal aan de slag gaan met de ideeën die de raad binnenkrijgt. Met een groep sta je sterker dan alleen. Deze raad kan zich ook bezighouden met het meedenken over de organisatie van allerlei activiteiten zoals de kerstviering, carnaval enz.

6.8.3 WIE ZITTEN IN DE LEERLINGENRAAD?

In de leerlingenraad zitten leerlingen uit de bovenbouw vanaf groep 6. Uit elke klas zijn er twee leerlingen die de klas vertegenwoordigen. Deze leerlingen zijn degene die in de eigen klas vragen welke ideeën er zijn. Zij moeten de informatie uit de klas goed kunnen overbrengen naar de leerlingenraad tijdens een vergadering. En andersom ook wat besproken is in een vergadering weer in de klas vertellen. Ze moet dus wel durven spreken

in een groep. De leden van de leerlingenraad vergaderen niet alleen, maar altijd onder begeleiding van een daltoncoördinator. Aan het einde van het schooljaar blijven de leden in principe lid van de leerlingenraad. Hier hebben wij voor gekozen omdat we dan niet ieder jaar opnieuw vaardigheden moeten aanleren die van belang zijn om een goed functionerende leerlingenraad te hebben. We kunnen voortbouwen op wat er al bestond. Als kinderen echter aangeven om geen lid meer te willen zijn, worden er verkiezingen gehouden.

6.8.4 HOE VERGADERT DE LEERLINGENRAAD?

De raad komt zeven keer per jaar bij elkaar om te vergaderen onder schooltijd. Een vergadering duurt ongeveer 45 minuten. Twee weken voor de vergadering verzamelen de leden in de klas de vragen en ideeën die in de klas naar voren komen. Deze worden gemaild naar de daltoncoördinatoren. Zij maken een agenda voor de vergadering. Als de agenda wordt goedgekeurd door de directeur, krijgen alle leden de agenda. Tijdens de vergadering typt de notulant wat besproken is en wat er afgesproken wordt. Ná de vergadering gaan alle leden in hun eigen klas verslag uitbrengen van wat er besproken is. De notulen komen op de website te staan. In teamvergaderingen vertellen de daltoncoördinatoren de belangrijkste punten. Ook worden de belangrijke punten die uit de vergadering naar voren zijn gekomen medegedeeld tijdens de eerstvolgende weekopening. Zo worden de andere kinderen en teamleden betrokken bij de zaken die de leerlingenraad besproken heeft.

6.8.5 VERKIEZINGEN:

Voor de een na laatste vergadering kunnen kinderen van groep 5 zich kandidaat stellen. De klas kiest daarop per klas 4 kandidaten (combiklas 4-5 = 2 kandidaten) die de eerstvolgende vergadering mogen bijwonen.

Indien een lid te kennen heeft gegeven te willen stoppen, mogen er twee nieuwe kandidaten door de klas gekozen worden om de eerstvolgende vergadering bij te wonen. Per aftredend lid mogen er dus twee kandidaten door de klas naar voren geschoven worden.

De kandidaten wonen een vergadering bij en vertellen daar waarom zij lid willen worden van de leerlingenraad.

Na afloop van die vergadering spreekt de leerlingenraad hun voorkeur uit. Samen met de leerkracht wordt uiteindelijk besloten wie de nieuwe leden worden.

Een aftredend lid zit zijn periode uit tot einde van het schooljaar tenzij er zwaarwegende redenen zijn om hiervan af te zien.

HOOFDSTUK 7 ACTIEPUNTEN TOEKOMSTBELEID

DE WINGERD IN DE TOEKOMST; WELKE STAPPEN TE GAAN? DALTONMEERJARENPLANNING

Met het realiseren van het kindrapport en de leerlingenraad, is de daltonpuzzel van De Wingerd compleet.

Het is tijd om de puzzelstukjes onder de loep te nemen en te kijken waar deze nog bijgeschaafd kunnen/moeten worden.

Hoe maken wij onze beloftes waar en wat moet daar nog voor gebeuren? Hoe houden we alle radertjes draaiende in de juiste richting?

Waarom hebben we bepaalde afspraken gemaakt? Staan wij nog achter deze afspraken?

Liggen we op één lijn? Staan de teamneuzen dezelfde kant op?

Is de doorlopende lijn zichtbaar en zonder hiaten?

Wat willen we verbeteren of toevoegen?

Kortom: Hoe willen wij met onze school de toekomst in? Is onze school toekomstproof?

Hoe zorgen we ervoor dat we met ons groeiend aantal nieuwe leerkrachten en veranderende leerling populatie onze daltonvisie en werkwijze boven water houden?

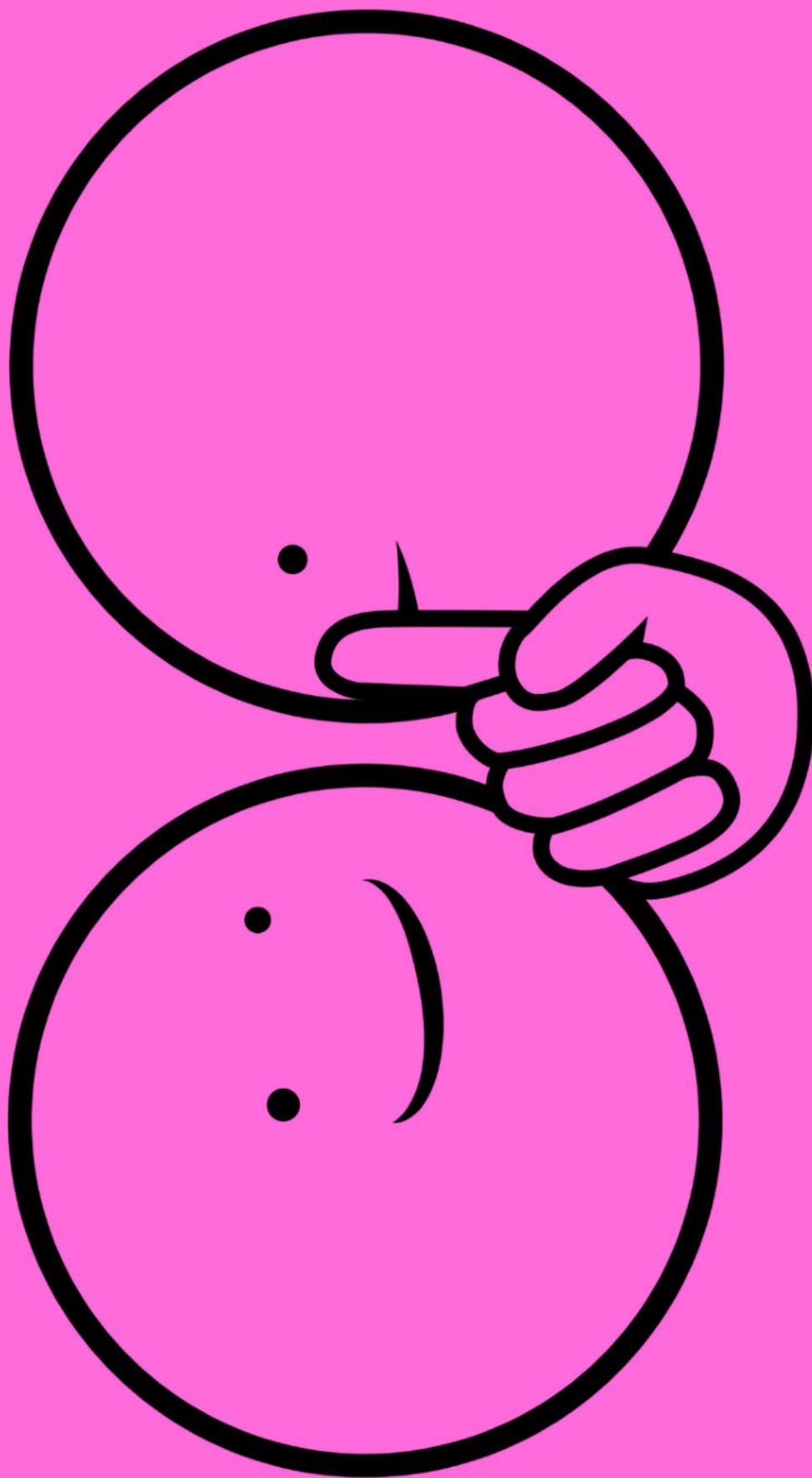
Hoe onderscheiden wij ons van andere scholen die ook dalton-facetten in zich hebben? Wat maakt ons als daltonschool anders dan de andere scholen? Hoe willen wij ons profileren?

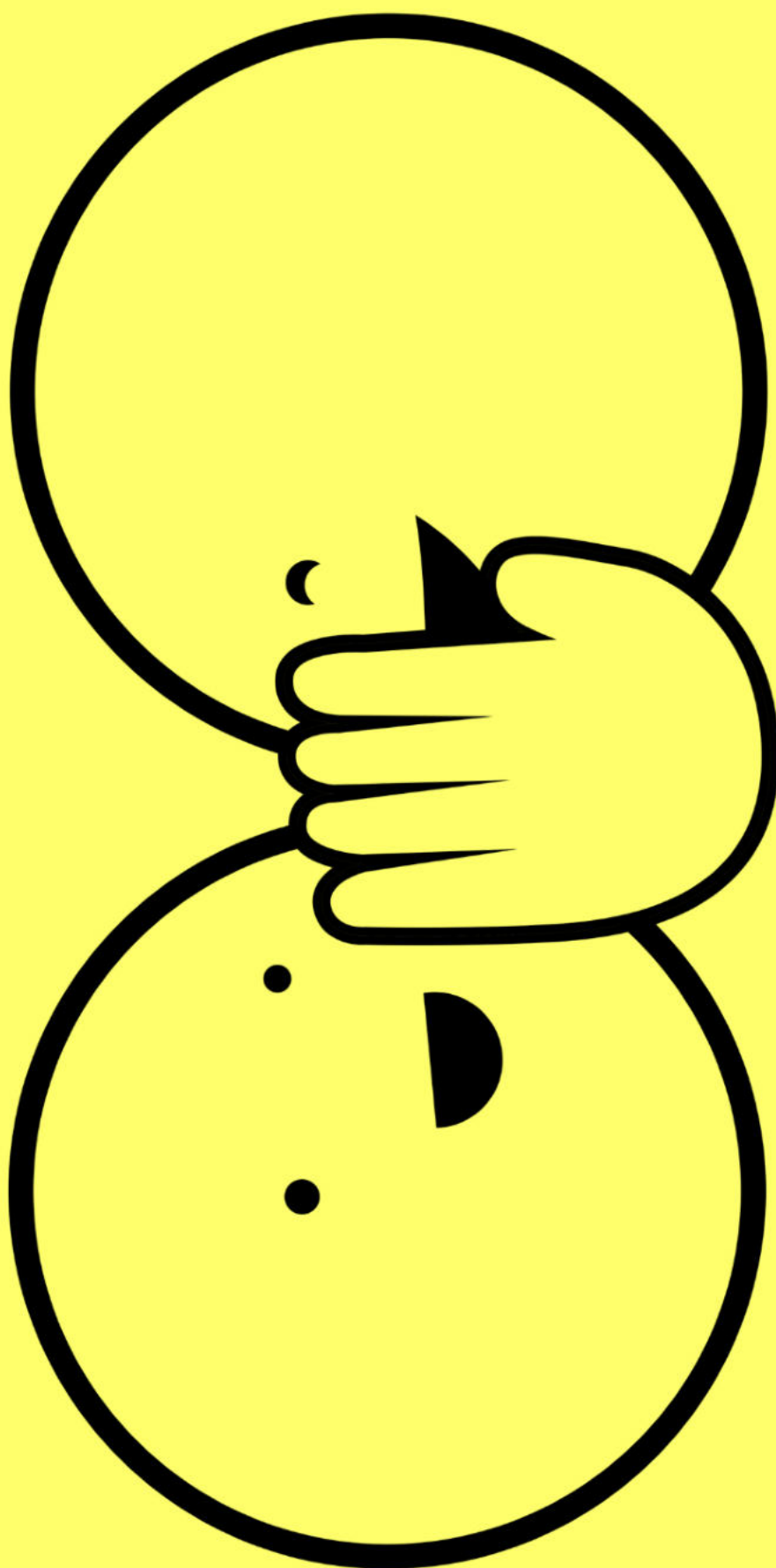
We moeten onze toekomstvisie bepalen.

BIJLAGEN

DAGKLEUREN

MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG

Info
Kaart

Coöperatieve Leerstrategieën

8 didactische structuren om een succesvolle start te maken

1. Binnen/Buiten Kring	5. Tweetal Coach
2. TafelRondje Per Tweetal	6. TweeVergelijk
3. TweeGesprek Op Tijd	7. Zoek De Valse
4. TweePraat	8. Zoek Iemand Die

Met Coöperatieve Leerstrategieën geeft u uw onderwijs vorm op een manier waarbij ieder actief en gemotiveerd samenwerkt binnen uw dagelijkse lessen.

bazalt

Coöperatieve Leerstrategieën

Didactische structuren maken het verschil:
concreet direct te gebruiken gereedschap voor leraren

doel en inhoud
+
didactische
structuur
=
een leeractiviteit

Didactische structuur:

- Gereguleerd interactieproces van leraar en leerlingen, dikwijls binnen groepjes van twee of vier.
- Eenmaal bekend, is de structuur bij zo goed als elk onderwerp, bij iedere leerstof, binnen elk vak of thema te gebruiken.
- Makkelijk in te bouwen in een les(fase).

Coöperatieve Leerstrategieën is gebaseerd op het werk van Dr. Spencer Kagan. Bazalt heeft door de nauwe samenwerking met Kagan het alleenrecht voor het gebruik van de Kagan structuren en programma's in het Nederlandse taalgebied. Voor boeken, materialen, trainingen zie www.bazalt.nl

In samenwerking met:

Uw educatieve partner

De positieve effecten van Coöperatief leren

Werken met Coöperatieve Leerstrategieën (Coöperatief leren) is waarschijnlijk de meest onderzochte didactische aanpak ter wereld. Sinds het ontstaan ervan heeft men voortdurend gepoogd de vergelijking te maken met het werken aan individuele opdrachten.

Wat zegt onderwijsresearch?

Het algemene beeld is: coöperatief leren geeft hogere leerresultaten dan bij het individueel aan taken werken*. Er valt echter wel meer over te zeggen:

1. Coöperatief leren heeft meer positieve effecten dan hogere leerresultaten alleen.
2. Hogere leerresultaten zijn er alleen als er op een bepaalde manier gewerkt wordt.

* Uiteraard blijven leerlingen ook individuele opdrachten uitvoeren en zorgt u als leraar voor instructie, verhaal enzovoort.

Effecten van Coöperatief leren

Leerprestatie: Als gewerkt wordt met zowel groepsdoelen als met individuele aanspreekbaarheid, zijn de effecten op leerprestaties consistent positief.

Verbeterde relaties tussen etnische groepen: Een van de vroegste en sterkste bevindingen van research is dat leerlingen die op coöperatieve manier samen leren, elkaar aardig gaan vinden.

Inclusie van kinderen met leerproblemen in de groep: Er is een significante verbetering in relatie tussen deze leerlingen en de andere leerlingen in de groep als er gewerkt wordt met deze didactische aanpak.

<http://www.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/cooplear.html>

Zie ook: *Wat werkt in de klas*, Bazalt 2008.

Structureel!

Er zijn twee 'stromingen' in Coöperatief Leren/Samenwerkend Leren, de 'globale' en de 'gestructureerde'. De globale stroming is vooral gericht op het bouwen van samenwerking in lessen en het voortdurend evalueren van die samenwerking met de leerlingen. Bazalt kiest voor de meer gestructureerde aanpak.

Hierbij:

- blijven de leerdoelen (leerstof, methode, kerndoelen) het belangrijkste.
- is er aparte aandacht voor het creëren van zo goed mogelijke onderlinge verhoudingen tussen de leerlingen.
- wordt er vooral gewerkt met uitgekende samenwerkingsvormen: didactische structuren.

Doordat leraren die didactische structuren leren gebruiken, kunnen ze die in allerlei lessen, met welke leerstof dan ook, rechtstreeks inbouwen.

Didactische Structuren

Binnen/Buiten Kring

De leerlingen staan in twee concentrische cirkels. Doordat de leerlingen in één van de 'kringen' roteren, ontstaan steeds nieuwe tweetallen.

1. Leerlingen vormen twee kringen

De leerlingen staan in een kring. Twee leerlingen naast elkaar gaan tegenover elkaar staan, waarbij er één in de cirkel blijft en de ander naar voren stapt en zich omdraait. Zo ontstaan een binnenkring en een buitenkring.

2. In elk tweetal praat een leerling

De leerlingen uit de binnenkring vertellen iets naar aanleiding van een vraag/opdracht van de leraar of een vragenkaart. Ze krijgen eerst DenkTijd.

3. Leerlingen wisselen van rol

De leerlingen uit de buitenkring doen hetzelfde.

4. Leerlingen roteren

Een kring gaat een door de leraar aangegeven aantal plaatsen verder staan (klokrichting).

5. Herhaal stap 2-3-4

TafelRondje Per Tweetal

In tweetallen werken de leerlingen om de beurt, schriftelijk, aan het uitvoeren van opdrachten.

1. Tweetalmateriaal

Eén blad papier en één pen per tweetal.

2. Leraar geeft opdracht

De leraar geeft een opdracht of stelt een vraag waarop meerdere niet te lange antwoorden/ideeën mogelijk zijn.

3. Leerling schrijft

De leerling die het eerst aan de beurt is, schrijft één van zijn antwoorden/ideeën op.

4. Andere leerling schrijft

De andere leerling krijgt nu pen en papier en schrijft één van zijn antwoorden/ideeën op.

5. Herhaal stap 3 - 4

De leerlingen blijven zo om de beurt werken aan een lijst van antwoorden/ideeën of oplossingen.

TweeGesprek Op Tijd

De leerlingen werken in tweetallen. Ze vertellen (om de beurt) gedurende een tevoren vastgestelde tijd terwijl de ander luistert.

1. Leraar geeft opdracht en tijd

De leraar geeft een gespreksonderwerp of stelt een vraag, waarop een wat langer antwoord gegeven kan worden. Daarbij geeft hij aan hoeveel tijd er per leerling beschikbaar is en wie (leraar of leerlingen zelf) op welke wijze de tijd bewaakt.

2. DenkTijd

De leerlingen krijgen eerst de tijd na te denken over wat ze gaan zeggen (10-20 seconden).

3. A vertelt, B luistert

4. B vat samen of geeft positieve reactie

5. B vertelt, A luistert

6. A vat samen of geeft positieve reactie

TweePraat

In een tweetal geven de leerlingen om de beurt een antwoord op een vraag of een oplossing voor een probleem.

1. Leraar geeft opdracht

De leraar geeft een opdracht of stelt een vraag waarop meerdere tamelijk korte antwoorden mogelijk zijn.

2. Leerlingen geven om de beurt antwoord

Na even wat DenkTijd wordt bepaald welke leerling er begint, bijvoorbeeld met een LeerlingKiezer.

De leerlingen noemen vervolgens om de beurt één reactie op de vraag of opdracht. Dat gebeurt mondeling en vlot om en om.

om een succesvolle start te maken!

Tweetal Coach

De leerlingen werken in tweetallen en lossen om de beurt een probleem op.

1. Leerlingen werken in tweetallen

De leerlingen werken samen met hun 'schoudermakker'. Om elkaar te kunnen coachen moeten de niveaus van de leerlingen niet extreem verschillen. Er is een reeks/rijtje/lijsjtje opdrachten nodig van het type waarbij maar één juist antwoord mogelijk is.

2. Eerste opdracht:

A werkt, B coacht en geeft positief commentaar
Tijdens het oplossen verwoordt leerling A de denkstappen hardop voor leerling B.

Coachen = minimaal een check op het juiste antwoord. Als het nodig is: tip geven over de manier van oplossen (dus niet antwoord geven).

3. Tweede opdracht: B werkt, A coacht en geeft positief commentaar

Tijdens het oplossen verwoordt leerling B de denkstappen hardop voor leerling A.

4. Herhaal stap 2 - 3

TweeVergelijk

In tweetallen geven de leerlingen meerdere reacties op een vraag, vergelijken met een ander tweetal en bedenken vervolgens samen nog meer antwoorden.

1. Leraar geeft opdracht

De leraar geeft een opdracht of stelt een vraag waarop meerdere korte antwoorden mogelijk zijn.

2. Tweetal: ideeën/antwoorden

Schoudermakers bedenken en noteren ideeën of antwoorden, zoals bij TafelRondje Per Tweetal.

3. Twee tweetallen: vergelijken

De leraar geeft een stiltesignaal en laat twee tweetallen de antwoorden vergelijken op een speciaal werkblad*. Om de beurt noemt men een antwoord en noteert dat in het juiste vakje van het werkblad.

4. Twee tweetallen: ideeën/antwoorden

De leerlingen gaan na de vergelijking met z'n vieren nog meer ideeën of antwoorden bedenken die in het daarvoor bestemde vakje worden genoteerd.

*haal het werkblad van www.bazalt.nl/downloads

Zoek De Valse

Vier leerlingen hebben plezier als een van hen beweringen presenteert en de anderen samen* raden welke niet juist is ('De Valse').

1. Leerlingen schrijven drie beweringen op

De leraar laat elke leerling over een onderwerp drie beweringen opschrijven: twee niet zo waarschijnlijke waarheden en iets geloofwaardigs dat toch niet klopt.

2. Leerlingen lezen voor in hun groep

Als de leerlingen klaar zijn met schrijven, bepalen ze wie er begint (bijvoorbeeld met de Leerling-Kiezer) met het voorlezen van de beweringen.

3. DenkTijd

Iedere leerling noteert 'De Valse'.

* De leerlingen bespreken samen welke 'De Valse' is.

4. De groep raadt en viert

Als ze 'De Valse' geraden hebben, feliciteert de leerling de anderen.

Niet geraden: precies andersom.

5. Stap 2 - 3 - 4 tot ieder geweest is

Zoek Iemand Die

Leerlingen lopen door het lokaal met het doel 'zoek iemand die' een antwoord weet op een van de opdrachten op een werkblad.

1. Leerlingen lopen en vormen tweetal

Met het werkblad in de hand lopen de leerlingen door de klas en gaan met z'n tweeën bij elkaar staan.

2. Leerling stelt vraag aan de ander

Een leerling stelt de ander een vraag van het werkblad. De ander geeft het antwoord als hij dat weet. De leerling schrijft het antwoord in zijn eigen woorden op het werkblad.

3. De ander checkt

De andere leerling kijkt of het opgeschreven antwoord goed is. Na akkoord zet hij de eigen naam erbij.

4. Leerlingen wisselen van rol

Nu stelt de andere leerling een vraag van het werkblad, waarop een antwoord en een check volgt.

5. Herhaal stap 1 t/m 4

- TweeGesprek Op Tijd

Tweetallen wisselen elkaar af met vertellen en luisteren in een afgesproken tijd. De stappen zijn:

De leraar stelt een vraag en geeft denktijd. Hij geeft aan hoeveel spreektijd de leerlingen krijgen.

Leerling A vertelt, Leerling B luistert zonder te onderbreken.

Leerling B reageert.

De leerlingen wisselen van rol.

Voordelen van TweeGesprek Op Tijd:

Leerlingen...

Leren actief luisteren.

Leren hun ideeën uitleggen.

Leren elkaars ideeën waarderen.

Oefenen afwisselend luisteren en praten.

Deze structuur kent varianten, zoals: Tweetal Interview Op Tijd, TweeGesprek, Deel & Wissel.

- TweePraat

In tweetallen geven leerlingen om de beurt mondeling antwoord op een vraag. De stappen zijn:

De leraar noemt een onderwerp.

Hij vraagt leerlingen om de beurt antwoord te geven op een vraag, bijvoorbeeld: 'Welke woorden vinden jullie het belangrijkste in dit stukje tekst?'

De leraar geeft denktijd.

Leerlingen benoemen om de beurt hun antwoorden.

Voordelen van TweePraat:

Alle leerlingen geven antwoord.

Leerlingen bedenken veel antwoorden.

Leerlingen luisteren naar leeftijdgenoten.

Leerlingen leren afwisselend luisteren en praten.

Deze structuur kent veel varianten, zoals: TweePraat Schrijven, TweePraat Lezen, TweePraat Review, TweePraat Vragen (Op Reis).

- Drie Stappen Interview

Leerlingen interviewen allemaal een partner en vertellen vervolgens om de beurt aan de andere teamleden wat ze geleerd hebben van het interview. De stappen zijn:

De leraar noemt het onderwerp en stelt de timer in. Leerlingen vormen teams van vier personen.

Leerling A interviewt leerling B.

De leerlingen wisselen van rol.

RondPraat: in het viertal vertellen de leerlingen wat ze van hun partner geleerd hebben.

Voordelen van Drie Stappen Interview: Leerlingen...

Leren interviewen en geïnterviewd worden.

Leren luisteren naar elkaar.

Leren andermans gedachten samenvatten. Maken kennis met verschillende ideeën en standpunten.

- Mix & Ruil

Alle leerlingen staan op met een vraag-antwoord kaart en zoeken een partner. Om de beurt ondervragen, complimenteren en coachen ze elkaar. Vervolgens steken ze hun hand op om een nieuwe klasgenoot te zoeken. Het proces wordt herhaald met nieuwe partners. De stappen zijn:

Leerlingen vormen tweetallen.

Leerling A ondervraagt leerling B.

Leerling B beantwoordt de vraag.

Leerling A complimenteert of coacht.

De leerlingen wisselen van rol.

Daarna ruilen de leerlingen hun kaart.

De leerlingen zoeken een andere partner en gaan door met ondervragen en ruilen.

Voordelen van Mix & Ruil: Leerlingen...

Krijgen de leerstof onder de knie.

Leren coachen en begeleiden.

Zijn betrokken door de spelsituatie.

Krijgen energie door beweging.

- Genummerde Koppen Bij Elkaar

Teamgenoten staan op en steken de koppen bij elkaar om een vraag van de leraar te bespreken. Als iedereen het antwoord weet, gaan ze zitten. De leraar noemt een willekeurig plaatsnummer. De teamgenoot met dat plaatsnummer geeft namens het team antwoord. De stappen zijn:

De leerlingen zitten in teams van vier op een genummerde plaats.

De leraar stelt een vraag en geeft denktijd.

De leerlingen schrijven hun antwoord op.

Daarna steken ze hun koppen bij elkaar en formuleren ze een eenduidig antwoord.

De leraar noemt een plaatsnummer. Alle leerlingen met dat plaatsnummer geven het antwoord.

Voordelen van Genummerde Koppen Bij Elkaar: Leerlingen...

Krijgen de lesstof onder de knie.

Leren elkaar coachen en begeleiden.

Zijn betrokken door het spelelement.

Zijn individueel verantwoordelijk voor hun antwoord.

Vormen een team en steunen en coachen elkaar.

- Denken – Delen – Uitwisselen

De leerkracht geeft een opdracht of stelt een vraag. De leerlingen krijgen een á twee minuten om over het antwoord na te denken. Daarna overleggen ze in tweetallen. Tenslotte worden de antwoorden klassikaal uitgewisseld. Het is een handige werkvorm om voorkennis te activeren of om te oriënteren op een opdracht. Maar de leerkracht kan deze vorm ook bij zelfstandige verwerking inzetten. Ook voor reflectie of terugblik is hij geschikt. Deze werkvorm is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: luisteren en informatie uitwisselen. De tijdsduur is ongeveer vijf minuten.

- Flitsen

De leerkracht leert de kinderen een bepaalde vaardigheid, bijvoorbeeld de tafel van 6. Dan deelt hij flitskaarten uit, waarbij aan de ene kant de som staat en aan de andere kant het antwoord. Het is het handigst als elke leerling een eigen setje maakt. De kinderen gaan in tweetallen zitten. De één leest de tafelsom voor, de ander noemt het antwoord. Als het goed is, krijgt hij het kaartje. Als het antwoord fout is, dan gaat het kaartje onderop de stapel. Dit gaat net zo lang door tot de leerling de hele stapel heeft. Daarna wisselen de kinderen van rol. Aan het einde bespreekt de leerkracht klassikaal na hoe het ging. Deze werkvorm kan ingezet worden als zelfstandige verwerking. Hij is erg handig bij het automatiseren van rekenen, spelling, topografie en jaartallen. Deze werkvorm is geschikt voor groep 3 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: hulp geven/vragen en wachten op elkaar. De tijdsduur is ongeveer tien tot vijftien minuten.

- Om-de-beurt

De kinderen zitten in tweetallen. De leerkracht stelt een vraag waarbij meerdere, korte antwoorden mogelijk zijn. Een voorbeeldvraag is: Welke landen in Europa ken je? De kinderen geven om de beurt een antwoord. Dat kan mondeling, maar ook op een gezamenlijk blaadje. Daarna volgt een klassikale afronding, waarbij enkele leerlingen hun antwoorden noemen. Deze werkvorm kan tijdens diverse momenten van de les ingezet worden. Hij is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: luisteren, evenredig deelnemen. De tijdsduur is ongeveer vijf tot tien minuten.

- Dobbelen

In de klas wordt een tekst gelezen en nabesproken. Daarna gaan de kinderen in groepjes zitten. Elk groepje heeft één of twee dobbelstenen, waarop bijvoorbeeld staat: 'wie, wat, waar, wanneer, hoe, waarom,'. Op de andere dobbelsteen kunnen werkwoordsvervoegingen staan, zoals: 'is, kan, doet, wil, heeft, zal'. Met de twee woorden die gegooid worden, maakt een van de leerlingen een vraag, die de groepsgenoten vervolgens beantwoorden. Daarna mag de volgende leerling gooien. Tenslotte volgt de klassikale nabespreking. Deze werkvorm is geschikt als zelfstandige verwerking bij tekstbegrip van taal en zaakvakken. Hij is geschikt voor groep 4 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: luisteren, op elkaar wachten. De tijdsduur is in totaal ongeveer vijftien tot dertig minuten.

- Duo's

De leerkracht stelt heterogene duo's samen en legt de opdracht uit. De leerlingen maken om de beurt een som, waarbij zij hardop denken. Als de ene leerling een som maakt, dan observeert de ander en geeft hij hulp als dat nodig is. De leerkracht bespreekt dit klassikaal na. Deze werkvorm kan ingezet worden bij begeleide inoefening of zelfstandige verwerking. Hij is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: overleggen, aanmoedigen, hulp geven/vragen en op elkaar wachten. De tijdsduur is in totaal ongeveer tien tot vijftien minuten.

- Imiteer

De leerkracht maakt heterogene groepjes van vier leerlingen. Die gaan in tweetallen tegenover elkaar zitten. Ze maken van karton (of mappen) een wandje, zodat ze niet kunnen zien wat de ander achter de wand doet. Één tweetal maakt een ontwerp, op papier of van blokken. Als dat klaar is, moet het andere tweetal dit ontwerp namaken. Ze mogen niet kijken, maar alleen vragen stellen. Als de tweede groep klaar is met imiteren, dan vergelijken de kinderen het resultaat. Ze bespreken na wat wel goed ging en –als de ontwerpen verschillen- wat een volgende keer beter kan. Deze werkvorm is geschikt als zelfstandige verwerking en het stimuleert de taal- en denkontwikkeling. Hij is geschikt voor groep 1 en 2. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen zijn: luisteren en aanwijzingen geven. De tijdsduur is in totaal ongeveer tien tot vijftien minuten.

- Interviews

De leerkracht vertelt over welk onderwerp de kinderen elkaar gaan interviewen en maakt tweetallen. De leerlingen bedenken welke vragen zij willen stellen en schrijven ze op. Daarna interviewen de leerlingen elkaar, waarbij ze ook goed doorvragen. Tenslotte volgt de klassikale nabespreking. Deze werkvorm is geschikt om informatie, meningen en oplossingsstrategieën uit te wisselen. Interviewen stimuleert het creatief denken en het tekstbegrip. De leerkracht kan deze werkvorm inzetten als oriëntatie of om de voorkennis te activeren, maar ook als zelfstandige verwerking of reflectieopdracht. Deze werkvorm is geschikt voor groep 5 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: vragen stellen, luisteren en samenvatten wat de ander heeft verteld. De tijdsduur is ongeveer vijftien minuten.

- Woordenweb

Elk groepje krijgt een vel papier, met een cirkel in het midden. In die cirkel staat het onderwerp. De leerlingen schrijven/tekenen om de beurt iets over het onderwerp. Elk groepslid heeft een eigen kleur pen, zodat de leerkracht achteraf kan zien wat de inbreng van iedere leerling was. Als dat klaar is, geven de leerlingen met pijlen de relaties tussen de begrippen/tekeningen weer. Bij de pijlen mag ook iets geschreven worden. De leerkracht hangt alle woordenwebben op en uit elk groepje mag een leerling hun woordenweb toelichten. Het woordenweb kan op diverse momenten van de les ingezet worden, maar is vooral effectief bij het activeren van de voorkennis. Deze werkvorm is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren, overleggen en besluiten nemen. De tijdsduur is ongeveer vijftien minuten.

- Brainstorm

Bij het brainstormen geeft de leerkracht een opdracht aan de groepjes. Een voorbeeld is: Bedenk in drie minuten zoveel mogelijk dingen die je kunt maken van crêpepapier. Ze verzinnen dan in snel tempo ideeën. De leerlingen borduren voort op de ideeën van de andere groepsleden. Elke inbreng is waardevol, ook gekke ideeën. Een van de kinderen is schrijver. Daarna is de klassikale nabespreking van de resultaten. De brainstorm is bruikbaar als oriëntatie of om de voorkennis te activeren. Hij nodigt uit tot creatief denken. Deze werkvorm is geschikt voor groep 3 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en elkaar de kans geven om inbreng te hebben. De tijdsduur is ongeveer tien minuten.

- Genummerde hoofden

Alle kinderen in het groepje krijgen een nummer. De leerkracht geeft een opdracht, waar aan het eind iedereen een antwoord op moet weten. Elke leerling denkt voor zichzelf hierover na en schrijft het antwoord op. Daarna vertellen ze om de beurt hun antwoord aan de andere groepsleden. Ze overleggen wat het juiste antwoord is, dit moet elke leerling aan het einde weten. Tenslotte noemt de leerkracht een nummer. In elk groepje heeft het kind met dat nummer de taak om aan de klas te vertellen wat hun groepsantwoord is. Deze werkvorm kan op verschillende momenten van de les ingezet worden. Hij is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: overleggen en overeenstemming bereiken. De tijdsduur is ongeveer 5 minuten.

- Legpuzzel

De leerkracht verdeelt de leerstof in gelijke delen. De leerlingen zitten in heterogene stamgroepen. De leerkracht vertelt wat de uitkomst van het groepswerk is, bijvoorbeeld een presentatie, werkstuk of toets. Daarna krijgt elk groepslid een nummer. Vervolgens gaan alle nummers 1 bij elkaar zitten. En de nummers 2, 3 en 4 ook. Dit heten de expertgroepjes. De nummers 1 krijgen een onderdeel van de lesstof, en de andere groepjes ook. Zij verdiepen zich in de tekst en bedenken hoe ze de informatie kunnen vertellen aan hun stamgroepje. Daarna gaat iedereen terug naar zijn stamgroepje. Daar vertellen de kinderen om de beurt wat ze geleerd hebben. De leerlingen voegen alle informatie samen en maken er bijvoorbeeld een presentatie of werkstuk van. Tenslotte evalueert de leerkracht met de leerlingen het groepsresultaat. De legpuzzel is een vorm van zelfstandige verwerking. Deze werkvorm is erg geschikt voor zaakvakken. Hij is in te zetten van groep 4 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: overleggen, luisteren en uitleg geven. De tijdsduur is één of meer lessen.

- Placemat

Elk groepje van vier leerlingen krijgt een vel papier, met in het midden een rechthoek. Vanuit de hoeken van de rechthoek trekken de kinderen lijnen naar de hoeken van het papier. Op die manier ontstaan er nog vier vakken, voor elk groepslid een.. De leerkracht geeft een opdracht en elke leerling schrijft in zijn eigen vak zijn ideeën en antwoorden op. Daarna gaan de leerlingen overleggen en formuleren ze een gemeenschappelijk antwoord. Dat schrijven ze op in de gemeenschappelijke rechthoek. Daarop volgt de klassikale uitwisseling. De placemat is een vorm van zelfstandige verwerking. Deze werkvorm is in te zetten van groep 3 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren, overleggen en overeenstemming bereiken. De tijdsduur is tien tot vijftien minuten.

- Puzzels

Elk groepje van vier leerlingen krijgt een envelop met kaartjes. Op die kaartjes staan stukjes tekst of (bij jonge kinderen) plaatjes. De kinderen lezen hun kaartjes voor aan de andere groepsleden. De anderen moeten goed luisteren, ze mogen de kaartjes niet zien. In het geval van plaatjes, vertellen de leerlingen wat er op de plaatjes te zien is. Als iedereen geweest is, dan pas gaan kinderen de kaartjes in de goede volgorde leggen. Elke leerling moet aan het einde het verhaal kunnen vertellen. Bij de klassikale nabespreking wijst de leerkracht één leerling per groep aan die het verhaal navertelt of samenvat. De puzzel is een vorm van zelfstandige verwerking. Deze werkvorm is in te zetten van groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en hulp geven/vragen. De tijdsduur is tien tot vijftien minuten.

- Rotonde

De leerkracht geeft elk groepje een opdracht, bijvoorbeeld: Noem een woord dat rijmt op... De leerlingen geven om de beurt een antwoord, dit kan zowel mondeling als schriftelijk. Bij de klassikale nabespreking vraagt de leerkracht naar de groepsresultaten. De rotonde kan op diverse momenten van de les ingezet worden. Hij is vooral geschikt voor open vragen met korte antwoorden. Deze werkvorm is in te zetten van groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en evenredig deelnemen. De tijdsduur is vijf tot tien minuten.

- Binnencirkel – buitencirkel

De leerlingen vormen twee cirkels. De leerkracht stelt een open vraag, bijvoorbeeld: welke historische persoon vind jij een held, en waarom? De kinderen in de buitencirkel geven antwoord, de kinderen in de binnencirkel luisteren. Daarna geven de kinderen van de binnencirkel hun antwoord. Vervolgens draait de buitencirkel vijf plaatsen door. Dan stelt de leerkracht een nieuwe vraag en geven weer de kinderen in de buitencirkel eerst antwoord. Daarna geven de kinderen van de binnencirkel hun antwoord. Deze werkvorm kan ingezet worden bij begeleide inoefening of als zelfstandige verwerking. Hij is in te zetten van groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en evenredig deelnemen. De tijdsduur is tien tot vijftien minuten.

- Hoeken

De leerkracht geeft toelichting bij de hoeken. In de hoeken hangen bijvoorbeeld papieren met stellingen. De leerlingen lopen naar de hoek waar zij het mee eens zijn. Daar overleggen ze in duo's waarom ze voor die hoek gekozen hebben. Vervolgens steken de kinderen over naar de tegenovergestelde hoek en vormen een duo met iemand uit die hoek. De een is dan dus voor de stelling, de ander is ertegen. Ze beargumenteren hun keuze en onthouden wat de ander vertelt. Tenslotte gaat iedereen terug naar zijn eigen hoek en vertelt de redenen waarom andere kinderen voor een andere hoek hebben gekozen. Bij de klassikale nabespreking vraagt de leerkracht aan kinderen waarom hun partner voor een andere hoek heeft gekozen. De hoeken zijn een vorm van zelfstandige verwerking. Deze werkvorm is in te zetten van groep 3 tot en met 8. Hij is ook voor jongere kinderen te gebruiken, maar dan is het beter om voor onderwerpen of materialen te kiezen. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en samenvatten. De tijdsduur is tien tot vijftien minuten.

- Wandel – Wissel uit

Alle leerlingen verspreiden zich onafhankelijk van elkaar in het lokaal. Als de leerkracht 'Sta stil!' roept, dan stopt iedereen. Elke leerling vormt een duo met degene die het dichtst bij staat. De leerkracht stelt een vraag of geeft een opdracht. De duo's wisselen hun antwoorden uit. Deze werkvorm lijkt erg op de binnen- en buitencirkel. Hij kan ingezet worden bij begeleide inoefening, zelfstandige verwerking of als reflectieopdracht. Deze werkvorm is geschikt voor groep 1 tot en met 8. De samenwerkingsvaardigheden die aan bod komen, zijn: luisteren en informatie uitwisselen. De tijdsduur is ongeveer vijf minuten.

Coöperatieve werkvorm:	Groepen:	Vaardigheid samenwerking:	Tijdsduur:
Denken – Delen – Uitwisselen	1 - 8	• Luisteren • Informatie uitwisselen	5
Flitsen	3 - 8	• Hulp geven/vragen • Wachten op elkaar	10 - 15
Om-de-beurt	1 - 8	• Luisteren • Evenredig deelnemen	5 - 10
Dobbelen	4 - 8	• Luisteren • Op elkaar wachten	15 - 30
Duo's	1 - 8	• Overleggen • Aanmoedigen • Hulp geven/vragen • Op elkaar wachten	10 - 15
Imiteer	1, 2	• Luisteren • Aanwijzingen geven	10 - 15
Interviews	5 - 8	• Vragen stellen • Luisteren • Samenvatten van de ander	15
Woordenweb	1 - 8	• Luisteren • Overleggen • Besluiten nemen	15
Brainstorm	3 - 8	• Luisteren • Elkaar de kans geven om inbreng te hebben	10
Genummerde hoofden	1 - 8	• Overleggen • Overeenstemming bereiken	5
Legpuzzel	4 - 8	• Overleggen • Luisteren • Uitleg geven	45
Placemat	3 - 8	• Luisteren • Overleggen • Overeenstemming bereiken	10-15
Puzzels	1 - 8	• Luisteren • Hulp geven/vragen	10-15
Rotonde	1 - 8	• Luisteren • Evenredig deelnemen	5-10
Binnencirkel – buitencirkel	1 - 8	• Luisteren • Evenredig deelnemen	10-15
Hoeken	3 - 8	• Luisteren • Samenvatten van de ander	10-15
Wandel – Wissel uit	1 - 8	• Luisteren • Informatie uitwisselen	5

Excel Online - Alleen-lezen

Personeel > takenblad Takenblad_4-5a_week 33

Niet-ondersteunde functies Deze werkmap bevat functies die niet in de browser kunnen worden weergegeven. [Meer informatie...](#)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
4														
5														
6			tijd	I	R		tijd	I	R		tijd	I	R	
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15			tijd	I	R		tijd	I	R		tijd	I	R	
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24			tijd	I	R	eigen taken	tijd	I	R	keuzetaken	tijd	I	R	
25														
26														
27														
28														
29														
30														
31														
32														
33														

lesstof eigen keuze leerlingen Tijdsindicatie **Template** Instellingen

Ga naar het tabblad 'leerlingen'. Bovenaan kun je per kolom een naam van een leerling invullen.

Onder elke leerling vink je aan welke aanpak de leerling heeft voor de basisvakken. (rekenen, taal, spelling enz. Dit doe je door een x te zetten in het goede vakje. Als later blijkt dat je een x vergeten bent bij een leerling of je hebt er twee gezet dan krijg je hier een melding van.

Op hetzelfde tabblad zie de eigen taken van jouw klas in en de keuzetaken van jouw klas. Als je via het tabblad 'eigen keuze' de taken invult, verschijnen deze automatisch op het tabblad 'leerlingen'. Vink ook voor deze taken aan welke taken voor welke leerlingen zijn bedoeld door middel van een x.

Bovenstaande blijft meestal hetzelfde. Het is dus belangrijk dit goed op te slaan als excel-document van waaruit je steeds blijft werken. Noem dit bijv. takenblad_werkdoc

Per week verandert de lesstof. Dit kun je op twee tabbladen invullen. Hiervoor heb je de tabbladen 'lesstof' en 'eigen keuze'.

Op het tabblad lesstof vind je voor 7 vakgebieden 6 aanpakken waarin je de lesstof kunt zetten. Je kunt alle aanpakken gebruiken (denk aan eigen leerlijnen of combiklas), maar dit hoeft niet. Op dit tabblad vul je dus voor jouw vakgebieden de lesstof in die van toepassing is, de tijd die de kinderen ervoor hebben en evt. de dag van de instructie. Ook kun je hier met een S of M aangegeven dat een taak Samen of met een Maatje gedaan moet worden.

Op het tabblad eigen keuze doe je eigenlijk hetzelfde. Typ hier de eigen en keuzetaken. Het komt nu automatisch op het tabblad leerlingen te staan. Daar hoeft je alleen nog de kruisjes erbij te zetten.

De eigen- en keuzetaken kun je altijd laten staan en steeds weer aanvullen, zodat de lijst langer wordt en je wekelijks alleen de kruisjes maar hoeft te veranderen.

Op het tabblad 'template' kun je het plaatje invoegen. Dit kun je elke week veranderen, maar ook voor een paar weken hetzelfde laten.

Je slaat een plaatje op dat je van internet gehaald hebt. Klik op het vakje waar het plaatje moet komen. Klik daarna bovenin je scherm op invoegen. Daarna op illustraties en afbeelding. Zoek het plaatje dat je opgeslagen had. Je moet het plaatje dan alleen nog even op maat maken.

De laatste stap is het tabblad 'instellingen'. Met dit tabblad maak je de algemene gegevens van de week.

Vul in de schoolweek, de datum, het weekdoel voor de groep. Op dit blad kun je ook de namen van de 7 vakgebieden veranderen. Doe dit nergens anders, dit gebeurt vanzelf!

Er staat ook een tabel waarin je kunt zien welke kruisjes je vergeten bent op het tabblad leerlingen. De leerlingen die geen eigen taken hebben worden hier ook vermeld.

Ben je helemaal klaar en wil je de takenbladen maken. Druk dan op genereer takenbladen. Je krijgt nu een nieuw scherm met daarin alle takenbladen voor de klas.

Het tabblad 'tijdsindicatie' geeft aan hoe lang kinderen ongeveer bezig zullen zijn met het takenblad.

Je kunt dit gebruiken om grote tijdsverschillen op te merken en hier wat mee te doen.

Extra: mocht je een of meerdere vakgebied(en) leeg willen laten. Dat kan. Bij het tabblad 'instellingen' verander je bijvoorbeeld de naam van het vakgebied 'taal' in ' '. Je moet als naam een spatie typen. Doe je dit niet dan noemt excel automatisch dat vakgebied '0'. Mocht je nog een vakgebied leeg willen laten, geef dat dan een naam van twee spaties.

Wel moet je voor elk kind een willekeurig kruisje bij deze vakgebieden zetten, omdat je anders de foutmelding blijft krijgen.

groep 2 november

Dit ben IK

1 Ik vind het op school:

Heel leuk Soms leuk Niet leuk

Omdat: ik dan met Luuk kan spelen.....

2 Van het takenbord kies ik graag:

Ik speel op het schoolplein graag:

Ik ben op school goed in: mijn werkjeskaart en ik ben goed in tekenen.
ik wil wel een tekenaar worden.

3 Spelen doe ik graag: alleen samen

Omdat: ik dat heel leuk vind want samen ben je sterker.....

groep 3 juni

IK ...

vind samenwerken fijn.

kan goed werken.

kan goed met mijn takenblad werken.

vind het leuk op school.

ben aardig voor anderen.

kan goed samenwerken.

ik ben trots op...

op school: ik kan heel mooi schrijven en goed werken.

anders: ik kan heel goed turnen en heel goed dansen en zingen.

zelfstandigheid sociaal-emotioneel samenwerken

groep 4 november

Dit ben IK

groep 4 november

IK

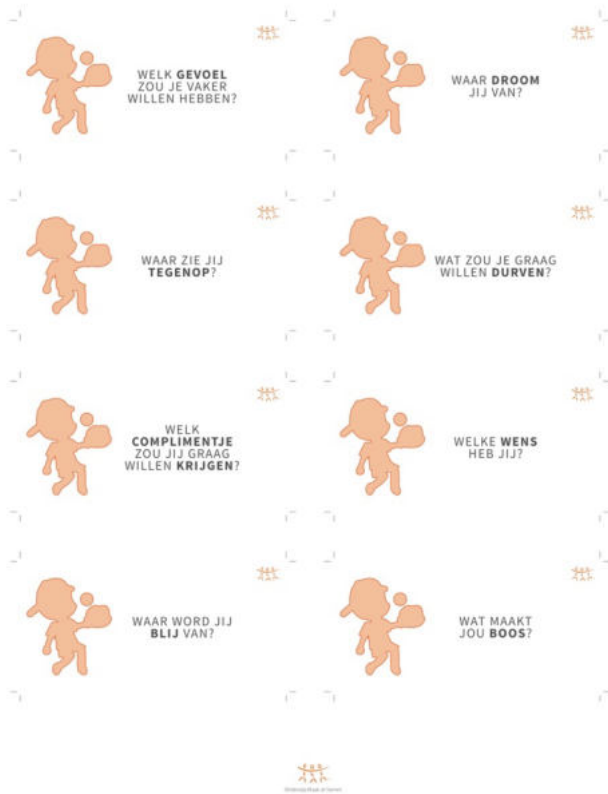
- zelfstandigheid
- verantwoordelijkheid
- samenwerken

BIJLAGE VRAGENKAARTJES

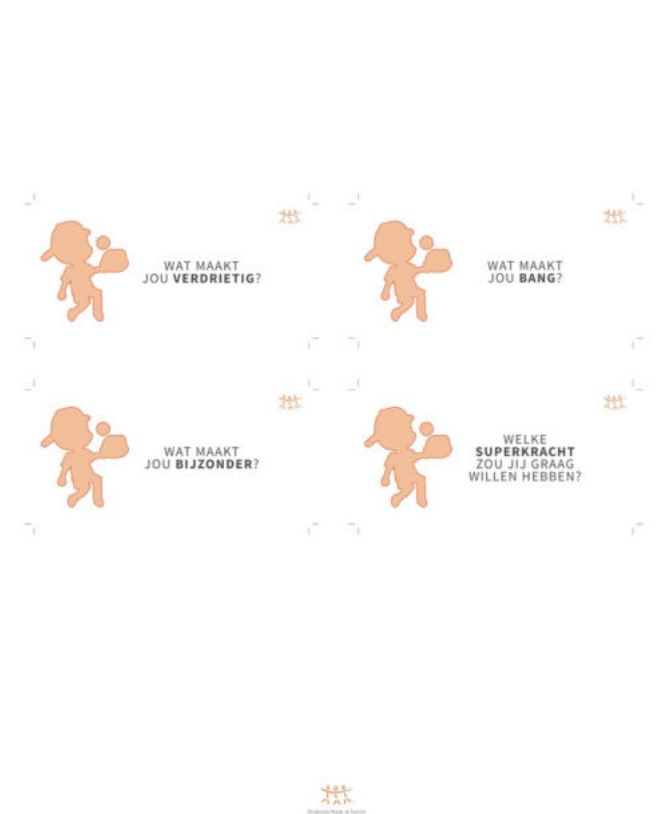
ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

HULPKAARTJES OM EEN GESPREK TE VOEREN

ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

HULPKAARTJES OM EEN GESPREK TE VOEREN

ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

HULPKAARTJES OM EEN GESPREK TE VOEREN

 IK WERK HET LIEFST SAMEN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK WERK HET LIEFST ALLEEN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK LEER GRAAG NIEUWE DINGEN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK VERVEEL ME SNEL. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK VOEL ME BLIJ. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK WORD SNEL BOOS. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK BEN SNEL VERDRIETIG. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK BEN SNEL ZENUWCHTIG. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐

 IK KIJK SNEL ERGENS TEGENOP. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK DENK SNEL DAT IK IETS NIET KAN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK DENK SNEL DAT IK IETS KAN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK BEN TE VREDEN OVER MEZELF. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK HELP ANDEREN GRAAG. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK VOEL ME FIJN OP SCHOOL. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK VOEL ME NIET FIJN OP SCHOOL. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK WERK HEEL SNEL. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐

 IK MAAK MIJN WERK NETJES. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK HEB MIJN WERK OP TIJD AF. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK KAN ME GOED CONCENTREREN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK LUISTER GOED NAAR DE INSTRUCTIE. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK VRAAG OM HULP ALS IK HET NIET BEGRIJP. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK WIL DE BESTE ZIJN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐
 IK WIL GEEN FOUTEN MAKEN. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐	 IK VIND HET WERK MOEILIJK. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☐ ☐ ☐

	Groep 1	Groep 2
Inplannen	Leerlingen maken eigen keuze per werkmoment (2 verplichte taken per schoolweek) op het planbord.	Leerlingen plannen zelf in op het planbord. Ze beslissen per werkmoment. Momenteel 4 verplichte taken per schoolweek. De 5 ^e taak is optionele taak
Samenwerken	In de diverse hoeken.	Eén samenwerkingstaak en voor de rest meerdere keuzetaken, die onderaan het takenbord staan.
Inhoud + omvang	Taak 1: ontwikkelingsmaterialen (eigen keuze uit werkjeskaart) Taak 2: creatieve opdracht	Taak 1: ontwikkelingsmaterialen (eigen keuze uit werkjeskaart) Taak 2: creatieve opdracht Taak 3: samenwerkingsopdracht Taak 4: werkboekje Taak 5: variabel (differentiatietaak).
Eigen taken		Eventueel taak 5 (eigen taak, plustaaK)
Keuzetaken		Per week kan gekozen worden uit 5 taken (gesloten of open opdracht).
Weekdoel reflectie +	Na elke werkles wordt dagelijks klassikaal geëvalueerd en gereflecteerd.	Weekdoel, maar maximaal 4 weken hetzelfde doel. Reflectie: aan het einde van elke werktijd en op vrijdag als het takenblad mee naar huis gaat.
Begeleiding leerkracht	Begeleiding bij het kiezen en verdelen van de taak (3 keuzetaken).	Begeleid inoefenen in het aftekenen van het takenblad. Samen met de leerkracht. Begin schooljaar nog veel leerkracht gestuurd. Later behoorlijk zelfstandig.
	Groep 3	Groep 4
Inplannen	Op maandag worden de weektaken voor de hele week gepland.	Per dag, samen met de lkr. Veel taken met een vaste dag. Vrijdag nog vrij – “inhaalDag”
Samenwerken	Op het takenblad staan de dagtaken per dag vermeld. De weektaken staan onderaan vermeld op het takenblad.	Enkele samenwerktaken. Vooral met maatje, enkele taken eigen keuze.
Inhoud + omvang	Hele klas dezelfde taken. 2 Aanpakken als taak: zon en maan.	Hele klas dezelfde taken. Weinig taken: vooral rekenen, spelling en lezen.

	Eerste helft van het schooljaar: planbord. Tweede helft van het schooljaar: Staat het vermeld op het takenblad. Gemiddelde omvang per weektaak: 45 minuten.	Werken op eigen niveau. Rekenen plusboek. Taken van 5/10/15/20 min.
Eigen taken	Deze staan niet altijd vermeld op het takenblad.	RT-momenten plustaken
Keuzetaken	Taak 3: keuze uit 3 verschillende taken Taak 4: altijd vrij kiezen	Leerzame spelvormen Lezen
Weekdoel reflectie +	Weekdoel: ongeveer 4 weken hetzelfde doel. Reflectie: zoveel mogelijk mondeling na een werktijd.	Lkr kiest weekdoel groep. Samen evalueren. Ongeveer halverwege start met eigen weekdoel. Reflectie d.m.v. tip en top.
Begeleiding leerkracht	Momenteel nog veel leerkrachtgestuurd.	Begeleid inoefenen gebruik van takenblad. Nog veel leerkrachtgestuurd.
	Groep 5	Groep 6
Inplannen	Richting hele week inplannen. Enkele taken met vaste dag.	Allemaal hele week inplannen. Alleen vaste dag bij taken waar instructie bij nodig is.
Samenwerken	Enkele samenwerktaken. Eén met maatje, rest eigen keuze.	Samenwerktaken indien meerwaarde voor taak. Half/half met maatje of eigen keuze.
Inhoud + omvang	Differentiatie in aanpak 1/2/3. Meer taken: wereldoriëntatie en Nieuwsbegrip komt erbij. Taken van 5/10/15/20 min.	Differentiatie in aanpak 1/2/3. Meer taken per vakgebied. Taken van 5/10/15/20 min.
Eigen taken	RT-momenten plustaken extra oefenen	RT-momenten plustaken extra oefenen
Keuzetaken	Leerzame spelvormen Lezen Stelopdracht	Leerzame spelvormen Lezen Stelopdracht
Weekdoel reflectie +	Lkr kiest weekdoel groep. Samen evalueren / evaluatie op takenblad. Meer aandacht voor eigen weekdoel. Evaluatie op takenblad.	Afwisselend samen met groep of lkr zelf weekdoel groep. Samen evalueren / reflectie op takenblad. Specifieke aandacht inhoud eigen weekdoel. Reflectie op takenblad, benoem ook de "omdat".
Begeleiding leerkracht	Meer aandacht voor zelf prioriteiten stellen. Ook meer flexibiliteit. Takenblad is leidraad.	Steeds meer zelfstandig. Uitvallers krijgen extra begeleiding. Aandacht voor besef van tijd.

	Groep 7	Groep 8
Inplannen	Allemaal hele week inplannen. Alleen vaste dagen bij dagtaken.	Allemaal hele week inplannen. Meer inzicht in hoe lang ze bezig denken te zijn met taak.
Gebruik	Samenwerktaken indien meerwaarde voor taak. Half/half met maatje of eigen keuze.	Samenwerktaken indien meerwaarde voor taak. Eén met maatje, rest eigen keuze.
Inhoud + omvang	Differentiatie in aanpak 1/2/3. Start met dagtaken op takenblad. Taken van 10/15/20/30 min.	Differentiatie in aanpak 1/2/3. Dagtaken op takenblad. Taken van 15/20/30/40 min.
Eigen taken	RT-momenten plustaken extra oefenen	RT-momenten plustaken extra oefenen
Keuzetaken	Leerzame spelvormen Lezen Stelopdracht Programmeren	Lezen Stelopdracht Werkstuk maken Programmeren Schaken/smartgames
Weekdoel reflectie +	Afwisselend samen met groep of lkr zelf weekdoel groep. Samen evalueren / reflectie op takenblad. Specifieke aandacht inhoud eigen weekdoel. Terugkijken naar eerdere weken. Reflectie op takenblad, benoem ook de "omdat".	Afwisselend samen met groep of lkr zelf weekdoel groep. Samen evalueren / reflectie op takenblad. Eigen weekdoel lastig om leerlingen voor te blijven motiveren. Wordt daardoor minder mee gedaan.
Begeleiding leerkracht	Aandacht voor eigen plus- en minpunten en wat kan ik daarmee.	Vorbereiding richting middelbare school. Hoe kan ik zelf mijn taken ordenen en inplannen?

REFLECTIESPEL

Bepaal met elkaar wie er begint.

Gooi 2x met de dobbelsteen. De eerste worp = categorie. De tweede worp = nummer van de vraag bij die categorie. De speler, die heeft gegooid, leest en beantwoordt de vraag. De anderen mogen hierop reageren/vragen stellen.

Daarna gooit de volgende. (Ga met de klok mee)

1 Doelen

1	Wat heb jij gedaan om jouw weekdoel te bereiken?
2	Wat vond je deze week lastig?
3	Wat heb jij gedaan om het weekdoel van de groep te bereiken?
4	Wat wil je volgende week anders doen dan afgelopen week?
5	Welke klasgenoot (oten) heeft/hebben het groepsdoel het best bereikt? Waaraan heb je dat gezien?
6	Bedenk in je reflectiegroepje een nieuw groepsdoel en schrijf deze op.

2 Plannen

1	Hoe plan jij je taken? Per dag of voor de hele week? En waarom?
2	Heb je de taken op de dag gemaakt dat je ze gepland had? Hoe komt dat?
3	Op welke dag plan jij je keuzetaken en waarom?
4	Heb jij je geplande taken afgekregen en waardoor komt dat?
5	Op welke dag(en) vind jij het lastig om je taken af te krijgen en waardoor komt dat?
6	Wat vond je deze week lastig met plannen?

3 Zelfstandigheid

1	Bij wie heb je deze week hulp gevraagd? En waarvoor?
2	Heb je deze week je eigen werk nagekeken? Waardoor komt dat?
3	Welk probleem heb je deze week zelf opgelost?
4	Welke klasgenoot kan heel goed zelfstandig werken? Hoe weet/zie je dat?
5	Als je zelfstandig gaat werken, hoe ziet jouw tafel er dan uit: Chaotisch of voor jou overzichtelijk?
6	Wat heb jij nodig om goed zelfstandig te kunnen werken?

4 Samenwerken

1	Werk jij liever samen of alleen? Leg uit waarom.
2	Met wie heb jij deze week goed samen gewerkt? Leg uit wat er goed ging.
3	Is het deze week voorgekomen dat je niet kon samenwerken terwijl je dat wel gepland had? Waarom?
4	Welke klasgenoot is prettig om samen te werken en waarom vind je dat?
5	Met wie ging de samenwerking niet zo goed en waar kwam dit door?
6	Wat vind je fijn om samen te doen?

5 Taken en materialen

1	Welke taak vond je fijn om aan te werken en leg uit.
2	Welke keuzetaken zou jij graag toevoegen?
3	Komt het voor dat je een taak niet kunt doen en waardoor komt dat dan?
4	Kan jij altijd alle materialen vinden en ruim je ze goed op? Leg uit.
5	Wat zou jij willen veranderen aan je takenblad?
6	Welke taak vond je niet fijn om aan te werken en leg uit.

6 "Persoonlijk"

1	Geef je wel eens een compliment en zo ja, waar gaat dat compliment dan over?
2	Wat is je droom?
3	Noem een kwaliteit van jezelf. Waar ben jij goed in?
4	Wat heb je afgelopen week gedaan waar jij trots op bent?
5	Geef iemand in je reflectiegroepje een compliment.
6	Geef iemand in je reflectiegroepje een tip voor volgende week.

ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

TIEN TIPS OM HET *eigenaarschap* VAN DE LEERLINGEN TE VERGROTEN

1

LAAT LEERLINGEN ZELF KEUZES MAKEN

Als een leerling mede mag bepalen waar hij aan werkt in de komende periode, zal hij meer *gemotiveerd* zijn om het bijbehorende doel te bereiken en zich meer *verantwoordelijk* voelen voor de taak.

2

ZORG VOOR BETEKENISVOL ONDERWIJS

Onderwijs dat *betekenis* heeft voor de leerling, zorgt voor hogere *betrokkenheid*. Als een leerling zich interesseert voor een bepaald onderwerp zal hij meer *gemotiveerd* zijn om zijn taak uit te voeren.

3

MAAK LEREN ZICHTBAAR

Je kunt een leerling meer *verantwoordelijkheid* voor zijn *ontwikkeling* laten ervaren, wanneer je zichtbaar maakt wat hij heeft geleerd, waar het geleerde een onderdeel van is en wat de volgende stap kan zijn. Fase 2 van de 'Zes fases van een instructies' (zie omjs.nl) is hiervoor erg geschikt.

4

LAAT LEERLINGEN (MET HULP VAN JOU ALS LERAAR) ZELF HUN DOELEN BEPALEN

Leerlingen die werken aan *eigen* doelen, zullen zich meer eigenaar voelen van het proces dat doorlopen moet worden om dat doel te bereiken. In het woord eigenaarschap zit toch niet voor niets het woord *eigen*?

5

CREËER VERANTWOORDELIJKHEID

Verantwoordelijkheid creëert *betrokkenheid*. Leerlingen die weten dat het bereiken van het doel afhangt van hun eigen inzet, zullen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun taak. Op het moment dat leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor hun taak, zullen ze er vervolgens beter hun best voor doen.

6

BEN JE BEWUST VAN JE EIGEN ROL ALS LERAAR

Goed voorbeeld doet goed volgen. Als je als leraar uitstraalt dat je kunt *leren* van je fouten en *invloed* hebt op wat je leert en hoe je leert, kan een leerling dit gedrag van je *overnemen*.

7

ZORG VOOR KRACHTIGE ZELFEVALUATIE

Een leerling die zijn eigen leerproces *evalueert*, leert wat hij de volgende keer anders kan doen. Ook dit *vergroet* het gevoel van *eigenaarschap* van de leerling.

8

STEL GEZAMENLIJKE REGELS OP

Regels die *opgelegd* worden door de leraar, voelen niet 'eigen'. Regels en afspraken die samen met de leerlingen worden opgesteld, zullen eerder worden *nageleefd*.

9

GEEF FEEDBACK AAN LEERLINGEN DIE EEN OP GROEI GERICHTE MINDSET STIMULEERT

Feedback op het proces laat leerlingen ervaren dat ze *invloed* hebben op het proces én dat ze kunnen leren van eerdere ervaringen en fouten. Wanneer een leerling zegt dat hij iets niet kan, geef je hem feedback met het woordje 'nog'. Laat de leerling de zin herhalen met de toevoeging van dit woord, namelijk: "ik kan dit nog niet". Wanneer je namelijk echt iets wilt *bereiken* en hier veel voor oefent, is alles te leren.

10

HEB OOG VOOR KLEINE DINGEN

Moedig een leerling aan die *initiatief* neemt of die iets van thuis meeneemt omdat dat past bij het onderwerp of thema! Het *waarderen* van het initiatief *stimuleert* het eigenaarschap van de leerling en zorgt voor een betere relatie tussen leerling en leraar. De leerling voelt zich gehoord en gezien.

Deze tips zijn geïnspireerd op het onderzoek van:
Zimmerman (1990), Duckworth (2009) Marzano (2010),
Dweck (2011) en Marino (2011).

Leerlijn samenwerken

		Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
		<i>Hierbij is het samenwerken nog vooral een doel op zich. Sociale doelstellingen staan hierbij centraal. Wel worden als coöperatieve werkvormen toegepast bij het aanbieden en verwerken van leerstof.</i>	<i>Hierbij is het samenwerken nog vooral een doel op zich. Sociale doelstellingen staan hierbij centraal. Wel worden als coöperatieve werkvormen toegepast bij het aanbieden en verwerken van leerstof.</i>
Verwacht gedrag bij leerlingen		"Ik..." - Kan met anderen spelen. - Kan materiaal delen met anderen. - Kan een ander kind om hulp vragen. - Kan een ander kind helpen. - Kan met een maatje een opdracht uitvoeren. - Kan overleggen met een ander kind.	"Ik..." (Als groep 1-2 plus: ...) - Kan naar iemand luisteren en uit laten praten. - Kan het eens worden met een ander. - Sta open voor ideeën van een ander. - Kan mijn eigen wil loslaten. - Heb een eigen inbreng in een samenwerkopdracht. - Kan netjes reageren op wat een ander doet. - Weet wanneer ik mag samenwerken.
Verwacht gedrag bij leerkrachten		"Ik (leerkracht)"... - Besteed regelmatig en systematisch aandacht aan eenvoudige sociale vaardigheden zoals: elkaar aankijken, elkaars naam gebruiken, naar elkaar luisteren, elkaar laten uitspreken, reageren op elkaar enz. - Maak duidelijk hoe en waar leerlingen mogen samenwerken. - Geef wekelijks opdrachten waarbij leerlingen moeten samenwerken. - Zet wekelijks coöperatieve werkvormen in bij mijn lessen. - Zorg ervoor dat er samengewerkt wordt in een veilig pedagogisch klimaat. - Evaluer en reflecteer op de kwaliteit van samenwerking. - Houd rekening met kind eigenschappen, laat kinderen samenwerken waar kans op succes is. - Geef indien nodig ruimte aan leerlingen om te kiezen voor al dan niet samenwerken.	
Werkmiddelen		- Fotomaatjesbord - Sociogram - Coöperatieve werkvormen - Opdrachten waarbij samenwerken een noodzaak is - Themaspelkisten en thema speelhoeken - Takenbord met allerlei hoeken voor samenwerken	- S (samenwerken) op takenblad (v.a. groep 4) - Fotomaatjesbord - M (met fotomaatje) op takenblad (v.a. gr 4) - Van planbord naar takenblad - Coöperatieve werkvormen/ samenspelen - Tutorlezen/Dictee/woordenschat - Groepsopdrachten - Sociogram - Taallessen van taalverhaal (gr 4) zoals "een gesprek voeren"

		Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
Leerlijn samenwerken		De samenwerkvormen zijn nog wel gestructureerd. Samenwerken hoort tot de belangrijke vaardigheden van de 21e eeuw. Jonge kinderen kunnen al beginnen dit te leren. Hierbij gaat het om het creëren van situaties waarbij leerlingen van en met elkaar leren.	Samenwerken op dit niveau gaat om: Effectief communiceren; hulp vragen, geven en ontvangen; een gezamenlijk doel te bereiken; onderhandelen en afspraken maken met teamgenoten; respect voor verschillen; een positieve en open houding ten aanzien van andere ideeën
Verwacht gedrag bij leerlingen		"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...) - Kan actief luisteren naar een ander. - Kan herhalen wat een ander zegt. - Kan antwoord geven op vragen van anderen. - Kan anderen een vraag stellen. - Zorg dat ieder in het groepje een beurt krijgt. - Vraag en accepteer hulp van anderen. - Kan vasthouden aan eigen idee en deze duidelijk maken aan anderen. - Kan mijn werkwijze aanpassen op advies van anderen.	"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...) - Kan op de juiste wijze met klasgenoten communiceren. - Kan taken verdelen binnen een groep. - Kan afspraken maken in een groep en mij aan de afspraken houden. - Kan mijn mening verwoorden. - Kan luisteren naar een ander. - Aantekeningen maken van een overleg. - Geef hulp en feedback. - Kan hulp en feedback ontvangen. - Kan samenvatten wat een ander zegt. - Kan knopen doorhakken in een team.
Verwacht gedrag bij leerkrachten		"Ik (leerkracht)"... - Besteed regelmatig en systematisch aandacht aan eenvoudige sociale vaardigheden zoals: elkaar aankijken, elkaars naam gebruiken, naar elkaar luisteren, elkaar laten uitspreken, elkaar vragen stellen, enz. - Maak duidelijk hoe en waar leerlingen mogen samenwerken. - Geef wekelijks opdrachten waarbij leerlingen moeten samenwerken. - Geef indien nodig ruimte aan leerlingen om te kiezen voor al dan niet samenwerken. - Zet wekelijks coöperatieve werkvormen in bij mijn lessen. - Zorg ervoor dat er samengewerkt wordt in een veilig pedagogisch klimaat. - Leer mijn leerlingen verschillende rollen tijdens samenwerking. - Evalueer en reflecteer op de kwaliteit van samenwerking. - Houd rekening met kind-eigenschappen, laat kinderen samenwerken waar kans op succes is.	
Werkmiddelen		- S (samenwerken) op takenblad - M (met fotomaatje) op takenblad - Fotomaatjesbord - Sociogram - Coöperatieve werkvormen - Opdrachten waarbij samenwerken een noodzaak is (Opdrachten Topondernemers en methodes) - Plankaarten (v.a. eind groep 5)	- Takenblad S (samenwerken) op takenblad - Takenblad M (met fotomaatje) op takenblad bespreken - Sociogram - Coöperatieve werkvormen - Groepsopdrachten Opdrachten Topondernemers en methodes - Plankaarten Bespreken i.v.m. nieuwe topondernemers

Leerlijn zelfstandigheid

			Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
			Hierbij gaat het om het aanleren van de eerste beginselen van zelfstandigheid.	Hierbij gaat het om het creëren van een omgeving die zelfstandigheid bevordert en het bewustworden van wat je zelf als kind nodig hebt om zelfstandig te kunnen werken.
Verwacht leerlingen	gedrag	bij	"Ik..." - Kan mezelf aan- en uitkleden. - Kan de plaatjes van het planbord herkennen. - Kan kleine materiaalproblemen oplossen. - Kan zelfstandig materiaal van mijn werkkaart vinden. - Kan met het planbord werken. - Kan een korte voor gestructureerde opdracht uitvoeren. - Weet wanneer de leerkracht wel of niet beschikbaar is. - Kan vervolgwerk pakken na het afronden van mijn taak. - Kan mijn takenblad op de juiste manier aftekenen. - Kan een andere leerling om hulp vragen.	"Ik..." (Als groep 1 en 2 plus: ...) - Werk 20-30 minuten zelfstandig geconcentreerd aan een taak. - Maak een langdurige opdracht af als daar af en toe aanwijzingen voor worden gegeven. - Sla een probleem over en ga door met een andere deel van mijn werk (ook ander vakgebied). - Kan op juiste wijze omgaan met uitgestelde aandacht- symbolen. - Kies een "slimme" werkplek. - Vraag (extra) instructie als ik dat nodig heb. - Volg een eigen structuur of aangeleerde structuur om een grote taak uit te voeren. - Hanteer de zelfstandig werken regels bij alle vakken. - Zet door bij een taak die ik moeilijk of eng vind. - Werk door bij externe afleiding. (Onderbouw speelt buiten, maken lawaai) - Ik kan altijd verder met vervolgwerk.
Verwacht leerkrachten	gedrag	bij	"Ik (leerkracht)"... - Laat leerlingen zelf doen, wat zij zelf kunnen. - Richt de ruimtes en kasten zo in, dat de leerlingen hun materialen zelfstandig kunnen vinden. - Herhaal regelmatig, samen met de leerlingen, de regels en afspraken die de zelfstandigheid bevorderen. - Geef leerlingen de tijd en de ruimte om keuzes te maken en problemen op te lossen. - Besteed regelmatig aandacht aan het werken en omgaan met het takenblad. - Bespreek indien nodig de regels met betrekking tot uitgestelde aandacht. - Besteed aandacht aan het feit dat leerlingen hulp kunnen vragen en geven aan elkaar. - Zorg voor werkplekken in en buiten het lokaal. - Zie erop toe dat werkplekken op de juiste manier gebruikt worden. - Bied leerlingen de tijd en de ruimte om hun werk door de dag of week heen te plannen en stimuleer hen dit te doen.	
Werkmiddelen			- Takenblad - Rode vragenblok - Symbool uitgestelde aandacht (roze/gele kaart) - Uitdagende speelhoeken die zelfstandigheid en ontdekkend leren bevorderen	- Takenblad - Rode vragenblok (naar wens nog in gr 3 te gebruiken) - Symbool uitgestelde aandacht (roze/gele kaart) - Overzichtelijk systeem voor inleveren van werk - Duidelijk ingerichte kasten - Voldoende nakijkboeken welke makkelijk te vinden zijn (gr4) - Voldoende potloden om werk na te kijken (gr 4)

Leerlijn zelfstandigheid

Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
Leerlijn zelfstandigheid		Zelfstandig werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. Een leerling leert beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.	
Verwacht gedrag bij leerlingen		"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...)	
		- Werk anderhalf uur zelfstandig aan taken. - Ben mij bewust van de tijd die ik nodig heb voor het maken van een taak. - Ben me bewust van interne afleiding. - Werk door bij interne afleiding. (Afleiding in mijn hoofd) - Kan met hulp van de leerkracht inschatten welke instructie ik nodig heb.	
Verwacht gedrag bij leerkrachten		"Ik (leerkracht)"...	
		- Laat leerlingen doen, wat zij zelf kunnen. - Richt de ruimtes en kasten zo in dat de leerlingen hun materialen zelfstandig kunnen vinden. - Herhaal regelmatig, samen met de leerlingen, de regels en afspraken die de zelfstandigheid bevorderen. - Bespreek (indien nodig) de regels met betrekking tot uitgestelde aandacht. - Bied leerlingen de tijd en de ruimte om hun werk door de dag of week heen te plannen en stimuleer hen dit te doen. - Geef leerlingen de tijd en de ruimte om keuzes te maken en problemen op te lossen. - Besteed regelmatig aandacht aan het werken en omgaan met het takenblad. - Besteed aandacht aan het feit dat leerlingen hulp kunnen vragen en geven aan elkaar. - Zorg voor werkplekken in en buiten het lokaal. - Zie erop toe dat werkplekken op de juiste manier gebruikt worden. - Maak zichtbaar op welke momenten instructie wordt gegeven, reflectie plaatsvindt. - Zorg dat voor een kind bijna al het werk zelf kan nakijken en dat ook doet.	
Werkmiddelen		- Takenblad - Symbool uitgestelde aandacht (roze/gele kaart) - Overzichtelijk systeem voor inleveren van werk - Duidelijk ingerichte kasten - Voldoende nakijkboeken welke makkelijk te vinden zijn - Voldoende potloden om werk na te kijken - Goede rustige werkplekken - Tijdsaanduiding dagplanning + takenblad	
		- Takenblad - Symbool uitgestelde aandacht (roze/gele kaart) - Overzichtelijk systeem voor inleveren van werk - Duidelijk ingerichte kasten - Voldoende nakijkboeken welke makkelijk te vinden zijn. - Voldoende potloden om werk na te kijken - Goede rustige werkplekken - Tijdsaanduiding dagplanning + takenblad	

Leerlijn reflecteren

		Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
		<i>Bij reflectie in de onderbouw gaat het om het bewust worden van ervaringen om vervolgens tot verbetering te komen. De leerling denkt na over het eigen leerproces en legt relaties tussen kennis, ervaringen, gevoelens en gedachten.</i>	<i>Bij reflectie in de onderbouw gaat het om het bewust worden van ervaringen om vervolgens tot verbetering te komen. De leerling denkt na over het eigen leerproces en legt relaties tussen kennis, ervaringen, gevoelens en gedachten.</i>
Verwacht gedrag bij leerlingen		“Ik...” - Kan vertellen of ik een taak moeilijk of makkelijk vond. - Kan vertellen of ik goed doorgewerkt heb. - Kan vertellen of ik wel of niet netjes heb gewerkt. - Kan vertellen wat ik gedurende een dagdeel gedaan heb evt. met behulp van dag-ritmekaarten. - Kan zelfcorrigerend materiaal gebruiken.	“Ik...” (Als groep 1-2 plus: ...) - Kan een fout verbeteren als de leerkracht vraagt nog eens goed te kijken of na het zelf nakijken. - Beoordeel samen met de leerkracht of groepsgenoten hoe ik taak gedaan heb. (Werkwijze, snel/langzaam, resultaat) - Kijk naar en praat over overeenkomsten en verschillen tussen eigen en andermans werk/aanpak. - Geef aan op welk gebied zich een probleem voordeed en welke oplossing is gekozen. (Bij materiaal, taak of samenwerking) - Onderbouw mijn mening over de kwaliteit van een gemaakte taak. (Goed, omdat; niet zo goed, omdat) - Kan mijn resultaat of dat van een andere beoordelen en daar feedback over geven.
Verwacht gedrag bij leerkrachten		“Ik (leerkracht)”... - Besteed aandacht aan reflecteren met behulp van de reflectiekaartjes. - Vertel laat de kinderen ervaren dat je van fouten kunt leren. - Leer leerlingen hun werk nakijken (vanaf groep 4). - Ik leer leerlingen hulp te vragen als zij ergens tegenaan lopen. - Stel vragen die aanzetten tot reflectie op het eigen handelen van de kinderen.	
Werkmiddelen		- Reflectiekaartjes in kaartenbakjes	- Reflectiekaartjes in kaartenbakjes - Groepsweekdoelen op takenblad - Persoonlijke weekdoelen op takenblad (va gr 4) - Nakijkboeken - Didactische doelen

Leerlijn reflecteren

	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
	<i>Vanaf groep 5 richt de reflectie van de leerling zich vooral op het bereiken van doelen, de aanpak en de beleving van de taak. Daarnaast wordt er op drie verschillende momenten gereflecteerd; vooraf, tijdens en na de taak (Berends & Wolthuis, 2014).</i>	<i>De reflectie van de leerling richt zich vooral op het bereiken van doelen, de aanpak en de beleving van de taak. Daarnaast wordt er op drie verschillende momenten gereflecteerd; vooraf, tijdens en na de taak (Berends & Wolthuis, 2014).</i>
Verwacht gedrag bij leerlingen	"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...) - Ervaar feedback op mijn werk niet als kritiek. - Stel vorderingen bij mezelf vast. (Dit ging beter dan vorige keer) - Kan aangeven waar ik goed/minder goed in ben, zodat ik gericht hulp kan vragen. - Evalueer planning en uitvoering van mijn dag-, of meerdaagse weektaak op basis van de feedback. - Reflecteer zowel op het resultaat van een taak als op het proces. (Hoe heb ik het aangepakt) - Vertel achteraf waarom iets goed, minder goed of fout is gegaan en maak afspraken (met mezelf) voor een volgende keer. - Onderscheid daarbij persoonlijke (kun je zelf beïnvloeden) en externe oorzaken.	"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...) - Evalueer mijn eigen gedrag gericht op de voorbereiding, het proces. - Beoordeel of ik een uitgevoerde taak goed heb voorbereid en uitgevoerd en verbind hier consequenties aan voor de volgende keer. - Stel zo nodig mijn tijdsplanning bij. (Meer/minder tijd nodig) - Beoordeel of ik de juiste prioriteiten heb gesteld en geef aan welke gevolgen dit heeft voor een volgende planning. - Evalueer mijn eigen werkweek. - Kom met suggesties voor aanpassingen (wat wil/moet ik leren) en ik bedenk mijn eigen weekdoel op basis hiervan.
Verwacht gedrag bij leerkrachten	"Ik (leerkracht)"... - Besteed aandacht aan reflecteren. (Bijvoorbeeld met behulp van de reflectiekaartjes) - Stel vragen die aanzetten tot reflectie op het eigen handelen van de kinderen. - Laat de kinderen ervaren dat je van fouten kunt leren. - Leer leerlingen hun werk nakijken en hun fouten kritisch verbeteren en indien nodig eerst hulp te vragen. - Ik leer leerlingen hulp te vragen wanneer zij het lesdoel niet behaald hebben en denken niet te behalen. - Reflecteer klassikaal op klassikale doelen en individueel met de kinderen apart of in groepjes.	
Werkmiddelen	- Reflectiekaartjes in kaartenbakjes - Reflectiespel (bespreken of dit nog wenselijk is) - Groepsweekdoelen op takenblad - Persoonlijke weekdoelen op takenblad - Nakijkboeken - Didactische doelen	- Reflectiekaartjes in kaartenbakjes - Reflectiespel (bespreken of dit nog wenselijk is) - Groepsweekdoelen op takenblad - Persoonlijke weekdoelen op takenblad - Nakijkboeken - Didactische doelen

Leerlijn verantwoordelijkheid

			Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
			Ondanks dat deze kinderen nog jong en klein zijn, kunnen ze vaak meer dan gedacht wordt. Ze zijn nieuwsgierig, ze zijn visueel ingesteld en kunnen daarom goed imiteren. Hierdoor zijn ze goed in staat allerlei klusjes te doen. Hierdoor wordt hun gevoel van autonomie en competentie vergroot. Deze gevoelens zijn belangrijk voor de ontwikkeling van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid (Boers & Schotman, 2014).	Verantwoordelijkheid draagt in hoge mate bij aan de motivatie van een kind. Door het kind juist die verantwoordelijkheden te geven die het aankan, wordt de creativiteit om in allerlei omstandigheden de goede oplossingen te bedenken bevorderd. Kinderen leren dat ze op school niet alleen verantwoordelijkheid dragen voor hun werk, maar ook voor elkaar. In deze twee leerjaren groeit de verantwoordelijkheid voor het plannen en afronden van de taak.
Verwacht leerlingen	gedrag	bij	"Ik..." - Kan mijn eigen werk(plek) opruimen. - Kan goed omgaan met uitgestelde aandacht. (Roze/gele kaart, vragenblok) - Kan bijdragen aan een opgeruimde klas. - Kan zelf taken plannen. - Vul het takenblad op de juiste wijze in. - Kan de leerkracht helpen bij klusjes als uitdelen van werk of tassen.	"Ik..." (Als groep 1-2 plus: ...) - Kan materialen die ik nodig heb, pakken en opruimen. - Gebruik materialen zoals ze bedoeld zijn. - Houd me aan de klassenregels + schoolregels. - Kan een huishoudelijke-schooltaak uitvoeren. - Kan zelf mijn taken plannen. - Vraag anderen om hulp als ik er zelf niet uit kom. - Gebruik mijn takenblad op de juiste manier. - Vind het afronden van mijn taak belangrijk. - Weet welke doelen bij een les/lesstof horen. - Kan zelf conflicten oplossen. - Weet welke klasgenoot mij verder kan helpen en hoe ik die om hulp vraag. - Kan mijn werkplek kiezen in overleg met de leerkracht.
Verwacht leerkrachten	gedrag	bij	"Ik (leerkracht)"... - Besteed aandacht aan omgaan met materialen en omgeving. - Doe voor hoe je met je omgeving en materialen omgaat. - Geef kinderen de tijd en kans om zelf oplossingen te bedenken. - Bepaal welke lesstof minimaal af moet zijn. - Bedenk oefenstof die leerlingen prikkelen om zelf oplossingen te bedenken en ontdekkend te leren. - Bied werkplekken die aansluiten bij de behoefte van de kinderen. - Creëer een overzichtelijk takenbord/takenblad. - Maak de leerdoelen duidelijk. - Geef kinderen huishoudelijke taken voor een opgeruimde ordelijke klas.	
Werkmiddelen			- Takenbord met huishoudelijk taakje - Verschillende werkplekken - Takenblad	- Dagplanning met huishoudelijk taakje - Verschillende werkplekken - Takenblad - Uitdagende oefenstof in de weektaken en eigen taken

Leerlijn verantwoordelijkheid

Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
Hierbij is het doelgericht (samen)werken een steeds groter wordende factor. Een leerling krijgt steeds meer zeggenschap over zijn eigen planning en eigen manier om tot de doelen te komen. De didactische leerdoelen en de eigen leerdoelen zijn bekend bij de leerling. De leerstof is een hulpmiddel om deze doelen te bereiken.		Verantwoordelijk zijn voor iets is altijd gebaseerd op vertrouwen. Anderen vertrouwen erop dat je de bedoeling hebt passende keuzes te maken en verkeerd gebleken keuzes te verbeteren, terwijl je bereid bent je in te zetten en door te zetten.	
Verwacht gedrag bij leerlingen		"Ik..." (Als vorige groepen plus: ...) - Kan een ander aanspreken op zijn gedrag - Kan vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid taken verdelen in een groepje - Voel me verantwoordelijk voor een groepsresultaat - Kan mijn keuzes verantwoorden, beredeneren en onderbouwen - Kan mijn zienswijze, werkwijze aanpassen om tot een beter resultaat te komen. - Zet me langere tijd in voor een taak die ik niet leuk vind of die niet lukt	
Verwacht gedrag bij leerkrachten		"Ik (leerkracht)"... - Accepteer dat leerlingen verschillend zijn en daardoor verschillende behoeften hebben en dus verschillende keuzes maken. - Maak leerlingen het belang en de functie van het takenblad duidelijk. - Geef de leerlingen die vrijheid die ze nodig hebben om verantwoordelijkheid te kunnen dragen. - Geef de kaders waarbinnen de kinderen moeten leren met de daarbij behorende doelen. - Leer kinderen dat er verschillende manieren zijn om oplossingen/ antwoorden te vinden. - Geef kinderen huishoudelijke taken voor een opgeruimde ordelijke klas. - Zie erop toe dat kinderen hun werk verbeteren waar nodig. - Maak afspraken en eisen aan werk duidelijk.	
Werkmiddelen		- Dagplanning met huishoudelijke taak - Verschillende werkplekken - Takenblad - Uitdagende oefenstof in de taken en eigen taken - Samenwerktaken met duidelijke verdeling (bijvoorbeeld opdrachten van topondernemers en techniek, zelf ontdekkend en onderzoekend leren)	
		- Verschillende nette werkplekken - Dagplanning met huishoudelijke taak - Takenblad - Uitdagende oefenstof in de taken en eigen taken - Samenwerktaken met duidelijke verdeling (bijvoorbeeld opdrachten van topondernemers en techniek, zelf ontdekkend en onderzoekend leren)	